

LEGEA 119 / 30.06.2010

privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. 1. — Pe data intrării în vigoare a prezentei legi, următoarele categorii de pensii, stabilite pe baza legislației anterioare, devin pensii în înțelesul Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare:

- a) pensiile militare de stat;
- b) pensiile de stat ale polițiștilor și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor;
- c) pensiile de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea;
- d) pensiile de serviciu ale personalului diplomatic și consular;
- e) pensiile de serviciu ale funcționarilor publici parlamentari;
- f) pensiile de serviciu ale deputaților și senatorilor;
- g) pensiile de serviciu ale personalului aeronautic civil navigator profesionist din aviația civilă;
- h) pensiile de serviciu ale personalului Curții de Conturi.

Art. 2. — (1) Pensiile de serviciu anticipate și anticipate parțiale dintre cele prevăzute la art. 1 devin pensii pentru limită de vârstă în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Pensiile anticipate de serviciu dintre cele prevăzute la art. 1 lit. c) și f) devin pensii pentru limită de vârstă în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Pensiile de invaliditate și pensiile de urmaș dintre cele prevăzute la art. 1 devin pensii de invaliditate, respectiv pensii de urmaș, în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Pensiile de serviciu, altele decât cele menționate la alin. (1)—(3), dintre cele prevăzute la art. 1, devin pensii pentru limită de vârstă în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 3. — (1) Pensiile prevăzute la art. 1, stabilite potrivit prevederilor legilor cu caracter special, cuvenite sau aflate în plată, se recalculează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, utilizând algoritmul de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În situația pensiilor dintre cele prevăzute la alin. (1), care au fost stabilite în baza legilor speciale, pensia din sistemul public se determină considerându-se a fi îndeplinite condițiile de acordare prevăzute de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(3) În termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, se elaborează metodologia de recalculare a pensiilor prevăzute la art. 1, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

Art. 4. — (1) Recalcularea pensiilor prevăzute la art. 1 se realizează de către instituțiile în evidența cărora se află persoanele beneficiare, după cum urmează:

a) într-o perioadă de 5 luni de la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului prevăzute la art. 3 alin. (3), pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. a) și b);

b) într-o perioadă de 30 de zile de la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului prevăzute la art. 3 alin. (3), pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. c)—h).

(2) Cuantumul pensiilor recalculate potrivit prevederilor alin. (1) se stabilește în baza punctajului mediu anual, determinat potrivit prevederilor Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, și se plătește de la data de întâi a lunii următoare expirării perioadei de recalculare prevăzute la alin. (1) lit. a) sau b), după caz.

Art. 5. — (1) Prevederile art. 3 și 4 se aplică în mod corespunzător și pensiilor stabilite potrivit prevederilor Legii nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 179/2004 privind pensiile de stat și alte drepturi de asigurări sociale ale polițiștilor, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. a) sau b), punctajul mediu anual realizat se determină prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale ale persoanelor la 20 de ani reprezentând stagiul complet de cotizare.

(3) La cuantumului pensiilor prevăzute la art. 1 lit. a) sau b), stabilite ca urmare a procesului de recalculare, se aplică prevederile art. 11 teza a III-a din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare.

(4) În cazul pensiilor prevăzute la alin. (1), pentru perioadele care constituie stagiul de cotizare și pentru care nu pot fi dovedite venituri de natură salarială, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează salariul mediu brut pe economie din perioadele respective.

Art. 6. — (1) În termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, prin ordin al ministrului muncii, familiei și protecției sociale se aprobă procedura de încadrare în grade de invaliditate, în vederea înscrierii la pensie de invaliditate.

(2) Într-un interval de un an de la data intrării în vigoare a procedurii prevăzute la alin. (1), Casa Națională de Pensii și Alte Drepturi de Asigurări Sociale, prin Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă, organizează verificarea încadrării în grad de invaliditate a pensionarilor de invaliditate aflați în evidență la acea dată.

(3) Dacă în urma verificării încadrării în grad de invaliditate realizate potrivit alin. (2) rezultă că dreptul la pensia de invaliditate a fost acordat prin săvârșirea unor infracțiuni, atât beneficiarul pensiei de invaliditate, cât și persoanele care au participat, în orice mod, la săvârșirea unei infracțiuni ce a avut ca rezultat încadrarea în grad de invaliditate răspund, în condițiile legii.

(4) Beneficiarul pensiei de invaliditate obținute prin săvârșirea unor infracțiuni va putea fi obligat să restituie integral sumele astfel încasate, în condițiile legii.

Art. 7. — (1) Procedura de stabilire, plată, suspendare, recalculare, încetare și contestare a pensiilor recalculate potrivit prezentei legi este cea prevăzută de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Pensiilor prevăzute la art. 2 li se aplică în mod corespunzător dispozițiile din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, care reglementează aceste categorii de pensii.

Art. 8. — Pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. a) și b), pentru perioadele ulterioare datei de 1 aprilie 2001 care reprezintă, potrivit legii, stagiul de cotizare realizat în condiții deosebite, condiții speciale sau alte condiții de muncă se acordă perioade suplimentare la vechimea în muncă sau la vechimea în serviciu, care constituie stagii de cotizare în condiții normale, după cum urmează:

a) 3 luni pentru fiecare an lucrat în condiții deosebite de muncă;

b) 6 luni pentru fiecare an lucrat în condiții speciale de muncă;

c) 12 luni pentru fiecare an lucrat în alte condiții de muncă, așa cum sunt reglementate în domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, pe baza criteriilor și metodologiei de încadrare prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1.294/2001 privind stabilirea locurilor de muncă și activităților cu condiții deosebite, condiții speciale și alte condiții, specifice pentru cadrele militare în activitate, cu modificările ulterioare, și de Hotărârea Guvernului nr. 1.822/2004 privind stabilirea locurilor de muncă și activităților cu condiții deosebite, speciale și alte condiții, specifice pentru polițiști, cu modificările ulterioare.

Art. 9. — Constituie stagiul de cotizare în sistemul public de pensii:

a) vechimea în muncă recunoscută pentru stabilirea pensiilor până la data de 1 aprilie 2001;

b) vechimea în serviciu recunoscută pentru stabilirea pensiilor, în cazul persoanelor prevăzute la art. 1 lit. a) și b), până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Art. 10. — Constituie stagiul de cotizare și perioada suplimentară la vechimea în muncă sau la vechimea în serviciu acordată în baza legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001 pentru perioadele realizate în grupa I și a II-a de muncă, respectiv în condiții deosebite, condiții speciale și alte condiții, în cazul beneficiarilor pensiilor prevăzute la art. 1 lit. a) și b).

Art. 11. — Beneficiarii pensiilor prevăzute la art. 1 lit. a) și b) care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în grupele I și a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, cele care au desfășurat activități în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite, condiții speciale sau alte condiții de muncă, potrivit legii, beneficiază de majorarea punctajelor lunare realizate în perioadele respective, după cum urmează:

a) cu 25% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa a II-a de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții deosebite, potrivit legii;

b) cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în grupa I de muncă, potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, sau în locuri de muncă încadrate în condiții speciale, potrivit legii;

c) cu 50% pentru perioadele în care au desfășurat activități în locuri încadrate în alte condiții de muncă, potrivit legii.

Art. 12. — Persoanele ale căror drepturi la pensie sunt stabilite, în condițiile legii, ulterior datei intrării în vigoare a prezentei legi vor fi supuse automat procesului de recalculare, astfel cum este reglementat de prezenta lege.

Această lege a fost adoptată în temeiul prevederilor art. 114 alin. (3) din Constituția României, republicată, în urma angajării răspunderii Guvernului în fața Camerei Deputaților și a Senatului, și în condițiile art. 147 alin. (2) din Constituția României, republicată, cu respectarea dispozițiilor art. 76 alin. (1) din Constituția României, republicată, în ședința comună din data de 29 iunie 2010.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
ROBERTA ALMA ANASTASE

PREȘEDINTELE SENATULUI
MIRCEA-DAN GEOANĂ

București, 30 iunie 2010.
Nr. 119

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DECRET

**pentru promulgarea Legii privind stabilirea unor măsuri în
domeniul pensiilor**

În temeiul prevederilor art. 77 alin. (3) și ale art. 100 alin. (1) din Constituția României, republicată,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se promulgă Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor și se dispune publicarea acestei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
TRAIAN BĂSESCU

București, 29 iunie 2010.
Nr. 604.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 871

din 25 iunie 2010

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor

În temeiul prevederilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, la data de 14 iunie 2010, un grup de 37 de senatori a solicitat Curții Constituționale să se pronunțe asupra constituționalității dispozițiilor art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, precum și asupra legii în ansamblul său.

Sesizarea de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 7.779 din 15 iunie 2010 și constituie obiectul Dosarului nr. 1.522A/2010.

La sesizare a fost anexată lista cuprinzând semnăturile celor 37 de senatori, și anume: Șerban Constantin Valeca, Lazăr Sorin Constantin, Florin Constantinescu, Gheorghe Marcu, Gavril Mîrza, Avram Crăciun, Petre Daea, Trifon Belacurencu, Radu-Cătălin Mardare, Ioan Mang, Laurențiu-Florian Coca, Titus Corlățean, Ecaterina Andronescu, Sergiu-Florin Nicolaescu, Elena Mitrea, Viorel Arcaș, Toni Greblă, Ion Rotaru, Nicolae-Dănuț Prunea, Iulian Bădescu, Daniel Savu, Valer Marian, Mihăiță Găină, Vasile-Cosmin Nicula, Ion Toma, Alexandru Cordoș, Marius-Sorin-Ovidiu Bota, Dan-Coman Șova, Lia Olguța Vasilescu, Doina Silistru, Gheorghe Pop, Ioan Chelaru, Gheorghe-Pavel Bălan, Ilie Sârbu, Nicolae Moga, Miron-Tudor Mitrea și Mircea-Dan Geoană.

Criticile de neconstituționalitate privesc, pe de o parte, dispozițiile art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor în raport cu prevederile art. 15 alin. (2), art. 44, art. 47 alin. (1), art. 135 alin. (2) lit. f) și art. 53 din Constituție, precum și în raport cu dispozițiile art. 1 din primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, iar pe de altă parte, legea amintită în ansamblul său, în raport cu prevederile art. 1 alin. (5), art. 47 alin. (2) teza întâi, art. 16 alin. (1) și art. 20 din Constituție, precum și cu dispozițiile art. 17, art. 23 pct. 3 și art. 25 pct. 1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și ale art. 1, art. 17 alin. (1), art. 25, art. 34 alin. (1) și art. 52 alin. (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

I.1. În ceea ce privește critica dispozițiilor art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor în raport cu dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție, se susține că obligativitatea recalculării tuturor pensiilor speciale, acordate sub incidența dispozițiilor legale anterioare intrării în vigoare a legii supuse controlului de constituționalitate, încalcă principiul neretroactivității legii civile. Astfel, se arată că pensiile speciale deja aflate în plată sunt drepturi care s-au născut anterior Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, constituind drepturi câștigate, iar modificarea regimului juridic al acestora constituie o încălcare flagrantă a principiului consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție. În același sens, sunt invocate și cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 375 din 6 iunie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 591 din 8 iulie 2005, prin Decizia nr. 57 din 26 ianuarie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 164 din 21 februarie 2006, și prin Decizia nr. 120 din 15 februarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 204 din 26 martie 2007. Se arată că, prin aceste decizii, Curtea a statuat că o nouă reglementare nu poate afecta cuantumul pensiilor stabilite anterior, care reprezintă un drept câștigat, ci doar pentru viitor, de la data intrării în vigoare. De asemenea, se susține că dispozițiile de lege criticate au semnificația nerecunoașterii de către stat a principiilor prevăzute de lege anterior, care au stat la baza calculării acestor pensii, ceea ce afectează stabilitatea circuitului civil.

I.2. În ceea ce privește critica dispozițiilor art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor în raport cu dispozițiile art. 44 din Constituție și art. 1 din primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se arată că, potrivit celor reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Büchen contra Republicii Cehe — 2002*, noțiunea de „bun” înglobează orice interes al unei persoane de drept privat ce are o valoare economică, astfel că dreptul la pensie poate fi asimilat unui drept de proprietate, iar pensia unui bun proprietate privată.

Așa fiind, recalcularea pensiilor speciale, cu consecința reducerii acestora, echivalează practic cu o expropriere, a cărei utilitate publică nu este justificată de legiuitor. În sprijinul acestor argumente se invocă și cele reținute de Curtea Europeană a Drepturilor Omului cu privire la pensii prin cauzele *Gaygusuz contra Austriei — 1996*, *Stubbings ș.a. contra Marii Britanii — 1996*, *Andrejeva contra Letoniei — 2009* și *Müller contra Austriei — 1974*. Prin aceste hotărâri s-a statuat că pensia constituie un drept patrimonial în sensul art. 1 din Protocolul adițional la Convenție, iar recalcularea acesteia în minus constituie o încălcare a acestui drept câștigat. De asemenea, prin aceleași decizii, s-a arătat că „o reducere substanțială a nivelului pensiei ar putea fi considerată ca afectând substanța dreptului de proprietate și chiar însuși a dreptului de a rămâne beneficiar al sistemului de asigurări la bătrânețe”.

I.3. Cât privește critica dispozițiilor art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor în raport cu dispozițiile art. 47 alin. (1) și art. 135 alin. (2) lit. f) din Constituție, se arată că statului îi revine obligația de a asigura cetățenilor săi condițiile necesare pentru un nivel de trai decent, pentru creșterea calității vieții, aspecte care se realizează prin implementarea unor măsuri de protecție socială și prin garantarea dreptului la pensie. Or, în contextul realităților economice și sociale actuale, recalcularea pensiilor speciale plasează persoanele care au calitatea de pensionari într-o situație defavorabilă. Astfel, alocarea unor fonduri insuficiente pentru plata pensiilor speciale și necorelarea acestora cu creșterea inflației nu sunt de natură să protejeze puterea de cumpărare a celor care trăiesc din pensii și să asigure veniturile pensionarilor, îmbunătățirea nivelului de trai al acestora, precum și reducerea marginalizării sociale a acestei categorii de populație. Mai mult, reducerea pensiilor speciale este de natură să aducă atingere principiului protecției așteptărilor legitime a cetățenilor cu privire la un anumit nivel al protecției și securității sociale. În baza acestui principiu — indisolubil legat de statul de drept — organelor statului le revine obligația de a acționa în

conformitate cu prevederile legale în vigoare, astfel încât cetățenii să aibă posibilitatea de a conta pe previzibilitatea normelor legale adoptate, fiind în măsură să-și planifice viitorul în contextul drepturilor conferite prin aceste dispoziții.

I.4. În sfârșit, cât privește critica dispozițiilor art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor în raport cu dispozițiile art. 53 din Constituție, se arată că, în lipsa precizării cauzei care justifică restrângerea dreptului la pensie și a dreptului la un nivel de trai decent, nu rezultă nici că această restrângere „se impune” — cum prevede alin. (1) al art. 53 din Constituție — și nici faptul că aceasta ar fi proporțională cu situația care a determinat-o — cum prevede alin. (2) al aceluiași articol. Invocarea, în cuprinsul expunerii de motive a legii criticate, a emiterii actului normativ pe fondul extinderii crizei economice în cursul anului 2010, în vederea menținerii deficitului bugetar în limite sustenabile și a menținerii acordurilor cu organisme financiare internaționale, apare ca fiind superfluă și exprimată *pro causa*, aceste aspecte nefiind de natură să justifice în mod obiectiv afectarea drepturilor fundamentale la protecția socială și la un nivel de trai decent ale categoriilor sociale afectate. În acest sens, se arată că „deficitul bugetar” și „acordurile cu organisme financiare internaționale” nu se numără printre cauzele care, potrivit art. 53 din Constituție, ar putea justifica restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale. În plus, măsura restrângerii dreptului la pensie nu are un caracter temporar, caracter ce constituie o condiție de constituționalitate a restrângerii exercițiului unui drept sau a unei libertăți fundamentale. Aceste argumente sunt sprijinite și pe considerentele Deciziei nr. 1.414 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 796 din 23 noiembrie 2009. În sfârșit, se arată că nu este respectat nici caracterul proporțional al măsurii de restrângere cu situația care a determinat-o, întrucât atingerea adusă drepturilor fundamentale excedează considerabil beneficiului societății rezultat din aplicarea acesteia.

II.1. Privitor la criticile de neconstituționalitate a Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, în ansamblul său, în raport cu prevederile art. 1 alin. (5) și art. 47 alin. (2) teza întâi din Constituție, se arată că acest act normativ instituie o reglementare paralelă a calculului pensiilor speciale cu legile speciale deja existente, fapt ce contravine dispozițiilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, care, în art. 14 și art. 16, consacră principiile unicității reglementării în materie și evitării paralelismelor legislative. În același sens, arată că legea supusă controlului de constituționalitate nu abrogă actele normative prin care se acordă pensiile speciale. De asemenea, considerentele cuprinse în expunerea de motive a legii, referitoare la necesitatea asigurării unei egalități de tratament între toți participanții la sistemul public de pensii, contribuabili și beneficiari, nu sunt de natură să justifice adoptarea unui act normativ în această materie, întrucât există deja o reglementare care asigură o egalitate și echitate socială în materia pensiilor. Prin urmare, se încalcă principiul constituțional al supremației legii. În egală măsură, întrucât actul normativ criticat desființează un drept câștigat, respectiv dreptul la pensie, sunt încălcate și prevederile art. 47 alin. (2) teza întâi din Legea fundamentală.

II.2. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate a Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor raportată la prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție, se arată că acest act normativ omite să includă în categoria pensiilor speciale supuse recalculării potrivit dispozițiilor Legii nr. 19/2000 și pensiile membrilor Curții de Conturi, creându-se un tratament diferit preferențial pentru aceștia. În același timp, însă, arată că existența unor pensii speciale pentru militari și magistrați este

justificată, pentru considerentele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 20 din 2 februarie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 18 februarie 2000.

II.3. În sfârșit, pentru motivele menționate mai sus, consideră că sunt încălcate și dispozițiile art. 20 din Constituție, raportate la prevederile art. 17, art. 23 pct. 3 și art. 25 pct. 1 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și ale art. 1, art. 17 alin. (1), art. 25, art. 34 alin. (1) și art. 52 alin. (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, sesizarea a fost transmisă președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și formula punctele de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

Președintele Senatului a transmis Curții Constituționale, cu Adresa nr. 8.223 din 22 iunie 2010, punctul său de vedere, în care se arată că sesizarea de neconstituționalitate este întemeiată, reluându-se, în esență, motivele de neconstituționalitate dezvoltate în obiecția de neconstituționalitate.

Guvernul a transmis Curții Constituționale, prin Adresa înregistrată sub nr. 8.259 din 23 iunie 2010, punctul său de vedere cu privire la impactul bugetar al adoptării Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, așa cum a fost el stabilit de ministrul de resort. În tabelul anexat, se arată că economia totală pentru bugetul de stat rezultată din eliminarea pensiilor de serviciu ale personalului diplomatic și consular, personalului aeronautic civil navigant și nenavigant, funcționarilor publici parlamentari, senatorilor, deputaților, magistraților, a personalului auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești și a personalului Curții de Conturi este de 170.198.380 RON. Cu privire la eliminarea pensiilor speciale din sistemul de apărare și ordine publică, se arată că recalcularea va viza 155.842 de pensii și că prin operațiunea realizată se vor obține „economii rezultate din recalcularea pensiilor mari și foarte mari (cele care depășesc suma de 3.000 lei)”.

Cu Adresa nr. 5/4630, 4631/E.B. din 23 iunie 2010, înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 8.316 din 23 iunie 2010, Guvernul a transmis punctul său de vedere referitor la constituționalitatea dispozițiilor Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor. În ceea ce privește dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție, apreciază că măsura recalculării pensiilor își produce efecte de la data intrării în vigoare a legii criticate, fără a afecta pensiile deja încasate, și, prin urmare, nu se încalcă principiul neretroactivității legii. Totodată, arată că doar dreptul la pensie este drept garantat de Constituție, iar nu cuantumul acesteia, și că legiuitorul este în drept să modifice, ori de câte ori apare această necesitate, condițiile și criteriile de acordare a pensiilor, modul de calcul și cuantumul acestora.

Referitor la critica de neconstituționalitate raportată la prevederile art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, arată că și aceasta este neîntemeiată, deoarece Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea nu garantează un anumit cuantum al dreptului patrimonial, ci doar plata acestuia, ca drept câștigat.

Președintele Camerei Deputaților nu a comunicat punctul său de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președintelui Senatului și Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și

celor ale art. 1, 10, 15 și 18 din Legea nr. 47/1992, republicată, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate.

Obiecția de neconstituționalitate se referă la dispozițiile art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, precum și la legea menționată în ansamblul său.

Dispozițiile de lege criticate în mod individual au următoarea redactare:

— Art. 1: „Pe data intrării în vigoare a prezentei legi, următoarele categorii de pensii, stabilite pe baza legislației anterioare, devin pensii în înțelesul Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare:

- a) pensiile militare de stat;
- b) pensiile de stat ale polițiștilor și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor;
- c) pensiile de serviciu ale judecătorilor, procurorilor și judecătorilor, respectiv magistraților asistenți ai Curții Constituționale;
- d) pensiile de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea;
- e) pensiile de serviciu ale personalului diplomatic și consular;
- f) pensiile de serviciu ale funcționarilor publici parlamentari;
- g) pensiile de serviciu ale deputaților și senatorilor;
- h) pensiile de serviciu ale personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă;
- i) pensiile de serviciu ale personalului Curții de Conturi.”;

— Art. 2: „(1) Pensiile de serviciu anticipate și anticipate parțiale dintre cele prevăzute la art. 1 devin pensii pentru limită de vârstă în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Pensiile anticipate de serviciu dintre cele prevăzute la art. 1 lit. c), d) și g) devin pensii pentru limită de vârstă în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Pensiile de invaliditate și pensiile de urmaș dintre cele prevăzute la art. 1 devin pensii de invaliditate, respectiv pensii de urmaș, în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Pensiile de serviciu, altele decât cele menționate la alin. (1)—(3), dintre cele prevăzute la art. 1, devin pensii pentru limită de vârstă în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.”;

— Art. 3: „(1) Pensiile prevăzute la art. 1, stabilite potrivit prevederilor legilor cu caracter special, convenite sau aflate în plată, se recalculează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, utilizând algoritmul de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În situația pensiilor dintre cele prevăzute la alin. (1), care au fost stabilite în baza legilor speciale, pensia din sistemul public se determină, considerându-se a fi îndeplinite condițiile de acordare prevăzute de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(3) În termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, se elaborează metodologia de recalculare a pensiilor prevăzute la art. 1, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului.”;

— Art. 4: „(1) Recalcularea pensiilor prevăzute la art. 1 se realizează de către instituțiile în evidența cărora se află persoanele beneficiare, după cum urmează:

a) într-o perioadă de 5 luni de la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului prevăzute la art. 3 alin. (3), pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. a) și b);

b) într-o perioadă de 30 de zile de la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului prevăzute la art. 3 alin. (3), pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. c)—i).

(2) Cuantumul pensiilor recalculate potrivit prevederilor alin. (1) se stabilește în baza punctajului mediu anual, determinat potrivit prevederilor Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, și se plătește de la data de întâi a lunii următoare expirării perioadei de recalculare prevăzute la lit. a) sau b), după caz.”;

— Art. 5: „(1) Prevederile art. 3 și 4 se aplică în mod corespunzător și pensiilor stabilite potrivit prevederilor Legii nr. 164/2001 privind pensiile militare de stat, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 179/2004 privind pensiile de stat și alte drepturi de asigurări sociale ale polițiștilor, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. a) sau b), punctajul mediu anual realizat se determină prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale ale persoanelor la 20 de ani reprezentând stagiul de cotizare.

(3) La cuantumul pensiilor prevăzute la art. 1 lit. a) sau b), stabilite ca urmare a procesului de recalculare, se aplică prevederile art. 11 teza a III-a din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare.

(4) În cazul pensiilor prevăzute la alin. (1), pentru perioadele care constituie stagiul de cotizare și pentru care nu pot fi dovedite venituri de natură salarială, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează salariul mediu brut pe economie din perioadele respective.”;

— Art. 12: „Persoanele ale căror drepturi la pensie sunt stabilite, în condițiile legii, ulterior datei intrării în vigoare a prezentei legi, vor fi supuse automat procesului de recalculare, astfel cum este reglementat de prezenta lege.”

Dispozițiile constituționale pretins încălcate sunt cele ale art. 1 alin. (5) referitor la respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor, art. 15 alin. (2) referitor la neretroactivitatea legii civile, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi a cetățenilor, art. 44 privind dreptul de proprietate privată, art. 47 referitor la nivelul de trai și dreptul la pensie, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți și art. 135 alin. (2) lit. f) privind obligația statului de a asigura crearea condițiilor necesare pentru creșterea calității vieții. De asemenea, se consideră că sunt încălcate și prevederile art. 20 din Constituție prin raportare la următoarele acte internaționale:

— Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și anume art. 1 referitor la proprietate;

— Declarația Universală a Drepturilor Omului, și anume art. 17 cu privire la dreptul de proprietate, art. 23 pct. 3 cu privire la dreptul la o retribuție echitabilă și la protecție socială și art. 25 pct. 1 privind dreptul la un nivel de trai decent;

— Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, și anume art. 1 privind demnitatea umană, art. 17 alin. (1) privind dreptul de proprietate, art. 25 privind drepturile persoanelor în vârstă, art. 34 alin. (1) privind securitatea socială și asistența socială și art. 52 alin. (1) privind întinderea și interpretarea drepturilor și principiilor.

Examinând obiecția de neconstituționalitate, Curtea constată că autorii acesteia formulează mai multe critici distincte cu privire la dispozițiile art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, precum și alte două critici intrinseci cu privire la toate dispozițiile legii menționate. În consecință, analiza Curții va viza în mod distinct aspectele invocate de autorii obiecției de neconstituționalitate, cu privire la care reține următoarele:

I.1. Având în vedere că prima dintre criticile de neconstituționalitate a prevederilor art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor se referă la încălcarea principiului neretroactivității legii civile, consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție, Curtea urmează să analizeze

dacă aceste prevederi de lege afectează, după cum susțin autorii sesizării, drepturi câștigate, stabilite potrivit legislației anterioare și asupra cărora legiuitorul nu poate interveni cu o nouă reglementare. Prin urmare, pentru acest demers, este necesar să se stabilească, deopotrivă, în ce măsură dreptul la pensie reprezintă un drept câștigat și în ce măsură legiuitorul poate afecta în prezent acest drept stabilit anterior.

Pentru a răspunde acestor întrebări, Curtea începe prin a constata că pensiile de serviciu se bucură de un regim juridic diferit în raport cu pensiile acordate în sistemul public de pensii. Astfel, spre deosebire de acestea din urmă, pensiile de serviciu sunt compuse din două elemente, indiferent de modul de calcul specific stabilit de prevederile legilor speciale, și anume: pensia contributivă și un supliment din partea statului care, prin adunarea cu pensia contributivă, să reflecte cuantumul pensiei de serviciu stabilit în legea specială. Partea contributivă a pensiei de serviciu se suportă din bugetul asigurărilor sociale de stat, pe când partea care depășește acest quantum se suportă din bugetul de stat [a se vedea, spre exemplu, art. 85 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 sau art. 180¹ din Legea nr. 19/2000]. Mai mult, în cazul pensiilor militare, întregul quantum al pensiei speciale se plătește de la bugetul de stat (a se vedea Legea nr. 164/2001). De altfel, Decizia Curții Constituționale nr. 20 din 2 februarie 2000, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 18 februarie 2000, a statuat că pensia de serviciu constituie „o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale”, ceea ce demonstrează, fără drept de tăgadă, că, de fapt, acel supliment de care am făcut vorbire mai sus se constituie în acea compensație parțială menționată de Curte, pentru că diferențierea existentă între o pensie specială și una strict contributivă, sub aspectul cuantumului, o face acel supliment.

Acordarea acestui supliment, așa cum se poate desprinde și din decizia mai sus amintită, a urmărit instituirea unei regim special, compensatoriu pentru anumite categorii socio-profesionale supuse unui statut special. Această compensație, neavând ca temei contribuția la sistemul de asigurări sociale, ține de politica statului în domeniul asigurărilor sociale și nu se subsumează dreptului constituțional la pensie, ca element constitutiv al acestuia.

În acest sens, trebuie observat că dispozițiile art. 47 alin. (2) din Constituție se referă distinct la dreptul la pensie față de cel la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege, dar pe care Legea fundamentală nu le nominalizează. Prin urmare, în ceea ce privește aceste din urmă drepturi de asigurări sociale, legiuitorul are dreptul exclusiv de a dispune, în funcție de politica socială și fondurile disponibile, asupra acordării lor, precum și asupra cuantumului și condițiilor de acordare. Se poate spune că, față de acestea, Constituția instituie mai degrabă o obligație de mijloace, iar nu de rezultat, spre deosebire de dreptul la pensie, care este consacrat în mod expres.

Ca atare, având în vedere condiționarea posibilității statului de a acorda pensiile speciale de elemente variabile, așa cum sunt resursele financiare de care dispune, faptul că acestor prestații ale statului nu li se opune contribuția asiguratului la fondul din care se acordă aceste drepturi, precum și caracterul succesiv al acestor prestații, dobândirea dreptului la pensie specială nu poate fi considerată ca instituirea unei obligații *ad aeternum* a statului de a acorda acest drept, singurul drept câștigat reprezentând doar prestațiile deja realizate până la intrarea în vigoare a noii reglementări și asupra cărora legiuitorul nu ar putea interveni decât prin încălcarea dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție. Relevantă în acest sens este și Decizia nr. 458 din 2 decembrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 13 ianuarie 2004, în care s-a statuat că „o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru

viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că în aceste cazuri legea nouă nu face altceva decât să refuze supraviețuirea legii vechi și să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare”.

Conformându-se dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție, textele de lege criticate afectează pensiile speciale doar pe viitor, și numai în ceea ce privește cuantumul acestora. Celelalte condiții privind acordarea acestora, respectiv stagiul efectiv de activitate în acea profesie și vârsta eligibilă nu sunt afectate de noile reglementări. De asemenea, Legea privind instituirea unor măsuri în domeniul pensiilor nu se răsfrânge asupra prestațiilor deja obținute anterior intrării sale în vigoare, care constituie *facta praeterita*.

Oricum, având în vedere că pensiile speciale nu reprezintă un privilegiu, ci au o justificare obiectivă și rațională, Curtea consideră că acestea pot fi eliminate doar dacă există o rațiune, o cauză suficient de puternică spre a duce în final la diminuarea prestațiilor sociale ale statului sub forma pensiei. Or, în cazul Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, o atare cauză o reprezintă necesitatea reformării sistemului de pensii, reechilibrarea sa, eliminarea inechităților existente în sistem și, nu în ultimul rând, situația de criză economică și financiară cu care se confruntă statul, deci atât bugetul de stat, cât și cel al asigurărilor sociale de stat. Astfel, această măsură nu poate fi considerată ca fiind arbitrară; de asemenea, Curtea urmează a observa că măsura nu impune o sarcină excesivă asupra destinatarilor ei, ea aplicându-se tuturor pensiilor speciale, nu selectiv, nu prevede diferențieri procentuale pentru diversele categorii cărora i se adresează pentru a nu determina ca una sau alta să suporte mai mult sau mai puțin măsura de reducere a venitului obținut dintr-o atare pensie.

Prin Decizia nr. 820 din 9 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 39 din 18 ianuarie 2007, Curtea a arătat că „Legea nr. 19/2000, lege-cadru în reglementarea drepturilor de asigurări sociale în sistemul public, a așezat pe principii și reguli noi întreaga legislație a pensiilor. Printre modificările esențiale se numără și integrarea în sistemul public a mai multor sisteme distincte anterior și eliminarea posibilității de acordare a drepturilor de pensie într-un sistem și pentru perioadele asigurate în alte sisteme”, ceea ce demonstrează clar că legiuitorul este îndrituit să integreze sistemele de pensii speciale în sistemul general.

Pentru aceste considerente, Curtea reține că prevederile art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor nu contravin dispozițiilor constituționale privind neretroactivitatea legii civile.

1.2. În continuare, analizând criticile aceluiași texte de lege în raport cu dispozițiile art. 44 din Constituție și cu prevederile art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea constată că, în esență, aceste critici pornesc de la cele statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Büchen contra Republicii Cehe — 2002*, în care s-a arătat că noțiunea de „bun” înglobează orice interes al unei persoane de drept privat ce are o valoare economică, astfel că dreptul la pensie poate fi asimilat unui drept de proprietate, iar pensia unui bun proprietate privată.

Pentru a răspunde acestor critici este necesară reiterarea considerentelor deja reținute cu privire la natura specială a pensiei de serviciu, a celor două componente, contributivă și necontributivă, ale sale, precum și a faptului că ultima componentă este supusă practic condiției ca statul să dispună de resursele financiare pentru a putea acorda și alte drepturi de asigurări sociale față de cele pe care Constituția le nominalizează în mod expres. În aceste condiții, partea necontributivă a pensiei de serviciu, chiar dacă poate fi

încădrată, potrivit interpretării pe care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dat-o art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în noțiunea de „bun”, ea reprezintă totuși, din această perspectivă, un drept câștigat numai cu privire la prestațiile de asigurări sociale realizate până la data intrării în vigoare a noii legi, iar suprimarea acestora pentru viitor nu are semnificația exproprierii.

Pentru cele reținute mai sus, Curtea constată că prevederile art. 1—5 și art. 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor nu încalcă dispozițiile constituționale și internaționale referitoare la dreptul de proprietate.

I.3. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate a textelor de lege supuse controlului instanței de contencios constituțional cu dispozițiile art. 47 alin. (1) și art. 135 alin. (2) lit. f) din Constituție, Curtea constată că autorii sesizării consideră că eliminarea pensiilor speciale aduce atingere „principiului protecției așteptărilor legitime a cetățenilor cu privire la un anumit nivel al protecției și securității”. Acest principiu nu este însă consacrat constituțional, iar drepturile rezultate din actul de pensionare sunt previzibile, și anume îndrituirea persoanei la cuantumul aferent pensiei din sistemul ordinar de pensionare, restul cuantumului pensiei (cea suplimentară) fiind supus elementelor variabile amintite mai sus, și anume optica legiuitorului și resursele financiare ale statului care pot fi alocate în această direcție.

Ca atare, Curtea constată că nu au fost încălcate dispozițiile art. 47 alin. (1) și art. 135 alin. (2) lit. f) din Constituție.

I.4. În sfârșit, analizând conformitatea prevederilor art. 1—5 și art. 12 din legea criticată cu dispozițiile art. 53 din Constituție raportate la dreptul la pensie și dreptul la un nivel de trai decent, Curtea constată, prin prisma celor statuate mai sus, că aceste dispoziții constituționale sunt lipsite de relevanță, întrucât dreptul la pensie vizează pensia obținută în sistemul general de pensionare, neexistând un drept constituțional la pensie specială, deci la suplimentul financiar acordat de stat.

De asemenea, aspectele învederate de autorii sesizării, și anume că reducerile de cheltuieli ale statului ar trebui să se facă în alte domenii, nu în cel al pensiilor speciale, nu pot fi luate în considerare de către Curte, această susținere ținând de politica socială și economică a statului.

Prin urmare, nu pot fi reținute nici criticile de neconstituționalitate raportate la prevederile art. 53 din Constituție.

În continuare, analizând criticile de neconstituționalitate care vizează dispozițiile Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, în ansamblul său, Curtea reține următoarele:

II.1. Referitor la conformitatea legii supuse controlului de constituționalitate cu dispozițiile art. 1 alin. (5) și ale art. 47 alin. (2) teza întâi din Constituție, Curtea observă că autorii sesizării au în vedere faptul că actele normative care prevedeau acordarea pensiilor speciale anterior intrării în vigoare a noii legi nu au fost abrogate și, în consecință, ar exista un paralelism legislativ. Critica de neconstituționalitate are un oarecare grad de pertinentă întrucât legiuitorul a menținut, într-adevăr, în vigoare reglementările referitoare la stabilirea pensiei de serviciu, însă, prin art. 12 al legii criticate, a stabilit că „*persoanele ale căror drepturi la pensie sunt stabilite, în condițiile legii, ulterior datei intrării în vigoare a prezentei legi, vor fi supuse automat procesului de recalculare, astfel cum este reglementat de prezenta lege*”. Această reglementare are semnificația faptului că legile care stabilesc pensii speciale trebuie interpretate coroborat cu această nouă și ultimă lege. *Eo ipso* această situație nu produce efecte neconstituționale întrucât actele normative în cauză cuprind și alte referiri cu privire la condițiile specifice pe care trebuie să le îndeplinească persoana în cauză pentru a dobândi calitatea de pensionar potrivit statutelor

speciale pe care le au; practic, condițiile de pensionare specifice pensiilor speciale rămân în vigoare, fiind mai favorabile decât cele prevăzute de Legea nr. 19/2000, iar noua lege reglementează numai cuantumul pensiei la care beneficiarii acesteia sunt îndrituiți.

Cât privește susținerea referitoare la încălcarea dispozițiilor constituționale care consacră dreptul la pensie, Curtea apreciază că, în lumina celor reținute deja mai sus, o atare critică este neîntemeiată.

II.2. În legătură cu pretinsa încălcare a dispozițiilor constituționale care consacră egalitatea în drepturi a cetățenilor, Curtea observă că aceasta vizează faptul că legea criticată nu elimină și pensiile de serviciu ale membrilor Curții de Conturi. Or, potrivit art. 49 alin. (4) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 282 din 29 aprilie 2009, „*Persoanele care au îndeplinit funcția de consilier de conturi pe durata unui mandat complet beneficiază, la data pensionării, de pensie de serviciu, în cuantumul prevăzut de lege pentru magistrați*”. Această trimitere la cuantumul pensiei de serviciu a magistraților prevăzută de Legea nr. 94/1992 este de natură a indica faptul că, în temeiul art. 1 și 12 din lege, atât timp cât pensiile magistraților, atât ca natură, cât și quantum, vor intra în sfera de incidență a Legii nr. 19/2000, același lucru se va întâmpla și cu pensiile de serviciu ale consilierilor de conturi. *Ad similibus*, a se vedea, spre exemplu, situația auditorilor publici externi din cadrul Curții de Conturi, care beneficiază de pensie de serviciu în cuantumul prevăzut funcționarilor publici parlamentari.

Ar fi inadmisibil ca, practic, cel asimilat să beneficieze în continuare de cuantumul pensiei de serviciu al celui la care a fost asimilat, în condițiile în care acesta din urmă nu mai beneficiază de același quantum sau natură a pensiei, ci a intrat în sfera sistemului general de pensionare.

În situația specială a personalului Curții de Conturi, Curtea observă că art. 1 lit. i) din legea criticată elimină pensiile de serviciu ale personalului Curții de Conturi, deci și pensiile de serviciu ale consilierilor de conturi, pe cele ale auditorilor externi și ale oricăror persoane care sunt salariați/membri în cadrul Curții de Conturi. În acest sens, menționăm faptul că dispozițiile art. 1 lit. i) din legea criticată se referă la întreg cap. V din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, intitulat — *Numirea și statutul personalului Curții de Conturi* (art. 46—57 din lege), care reglementează personalul Curții de Conturi. Or, din personalul Curții de Conturi fac parte, potrivit reglementărilor legale menționate, atât consilierii de conturi, auditorii publici externi, personalul de specialitate al Curții, cât și ceilalți angajați ai acestei instituții, indiferent de statutul lor socio-profesional.

Astfel, urmează să se aplice principiul *accessorium sequitur principale*, iar personalul asimilat va urma tratamentul juridic al celor la care au fost asimilați; în caz contrar, s-ar ajunge la situații inadmisibile, contrare art. 16 din Constituție.

II.3. În sfârșit, pentru toate cele mai sus arătate, Curtea constată că nu poate fi reținută nicio încălcare a tratatelor internaționale invocate.

Cu privire la prevederile invocate din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, act distinct ca natură juridică de celelalte tratate internaționale invocate, Curtea reține că acestea, de principiu, sunt aplicabile în controlul de constituționalitate în măsura în care asigură, garantează și dezvoltă prevederile constituționale în materia drepturilor fundamentale, cu alte cuvinte, în măsura în care nivelul lor de protecție este cel puțin la nivelul normelor constituționale în domeniul drepturilor omului. În consecință, cu privire la speța de față, Curtea constată că prevederile cuprinse în Cartă nu sunt cu nimic afectate pentru toate considerentele sus-menționate.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A.a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Constată că dispozițiile Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterea a avut loc la datele de 24 și 25 iunie 2010 și la aceasta au participat : Augustin Zegrean , președinte , Aspazia Cojocaru , Acsinte Gaspar , Petre Lăzăroiu , Mircea Ștefan Minea , Iulia Antoanella Motoc , Ion Predescu , Puskás Valentin Zoltán, Tudorel Toader, judecători.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrați-asistenți, **Patricia Marilena Ionea**

Benke Károly

★

OPINIE SEPARATĂ

Socotim că nu numai prevederile art. 1 lit. c) din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor sunt neconstituționale, ci întreaga lege, întrucât încalcă dispoziții și principii prevăzute de Constituția României. Nu vom repeta argumentele aduse soluției de neconstituționalitate privind pensiile magistraților, ci ne vom opri în mod special asupra încălcării art. 15 alin. (2) din Constituție.

Astfel, prevederile art. 1—5 și art. 12 din lege încalcă dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție, care consacră principiul neretroactivității legii.

Potrivit art. 15 alin. (2) din Constituție „legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale noi favorabile”. Așadar, o lege se aplică, cum spune autorul sesizării, situațiilor născute numai după adoptarea ei, exercitându-și acțiunea asupra faptelor care se vor produce ulterior intrării sale în vigoare, nu și situațiilor anterioare, trecute (*facto praeterita*), cu toate efectele care s-au produs și se produc în timp, datorită situației create la acel moment. Or, aplicarea în timp a unei legi este guvernată de principiul neretroactivității legii noi. Pensiile speciale au fost stabilite, așadar, în baza legilor adoptate în domeniul pensiilor, pe anumite categorii socio-profesionale, și sunt derogatorii de la dreptul comun. Aceste legi se aplică situațiilor juridice constituite, modificate și stinse în temeiul reglementărilor lor, în baza cărora s-au creat efecte juridice definitive, revenind statului obligația de a executa în timp (obligații succesive) plata pensiilor. Așadar, obligativitatea recalculării tuturor pensiilor speciale acordate sub incidența prevederilor legale anterioare prin intrarea în vigoare a Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor este neconstituțională.

Pensiile speciale care se află în plată constituie drepturi câștigate ce nu pot fi recalculate în baza unei legi noi, neputând fi nici modificate, întrucât legea s-ar aplica retroactiv.

Pensiile militare de stat, pensiile de stat ale polițiștilor și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, pensiile de serviciu ale judecătorilor, procurorilor,

judecătorilor, respectiv magistraților asistenți ai Curții Constituționale, pensiile de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, pensiile de serviciu ale personalului diplomatic și consular, pensiile de serviciu ale funcționarilor publici parlamentari, pensiile de serviciu ale deputaților și senatorilor, pensiile de serviciu ale personalului aeronautic civil, navigator, profesionist din aviația civilă, pensiile de serviciu ale personalului Curții de Conturi aflate în plată sunt stabilite sub imperiul legislației anterioare.

Așadar, prin această lege are loc o modificare a regimului juridic al pensiilor speciale stabilite în baza legilor anterioare, ajungându-se să se încalce chiar substanța dreptului la pensie.

În acest sens, prin Decizia nr. 375/2005 a Curții Constituționale s-a stabilit că „noile reglementări nu pot fi aplicate cu efecte retroactive, respectiv în privința cuantumului pensiilor anterior stabilite, ci numai pentru viitor, începând cu data intrării în vigoare a acestora”. În același sens s-a pronunțat Curtea Constituțională și prin Decizia nr. 57/2006 care prevede că „condițiile de exercitare a dreptului la pensie și la alte forme de asistență socială se stabilesc prin lege și, prin urmare, este dreptul exclusiv al legiuitorului de a modifica sau completa legislația în materie și de a stabili data de la care operează recalcularea, însă orice prevedere nouă poate fi aplicată numai de la data intrării sale în vigoare, pentru a respecta principiul neretroactivității legii, consacrat de art. 15 alin. (2) din Constituție”.

De asemenea, prin Decizia nr. 120/2007, Curtea a reținut că „operațiunea de recalculare privește în mod inevitabil trecutul, pentru că stagiul de cotizare a fost realizat în trecut, dar se efectuează doar după data intrării în vigoare a ordonanței și are efecte numai pentru viitor, pensia recalculează intrând în plată numai de la data emiterii deciziei. În cazurile în care din recalculare rezultă un quantum mai mare al pensiei, se va plăti acesta, iar dacă noul quantum rezultat este mai mic, se va acorda în continuare pensia anterior stabilită și aflată în plată,

fără a se aduce vreo atingere drepturilor legal câștigate anterior”.

În concluzie, și numai sub acest aspect, având în vedere faptul că actualele pensii speciale au fost legal stabilite și

calculate în baza unor legi în vigoare la data respectivă, recalcularea lor duce la încălcarea principiului neretroactivității legii — regulă imperativă — prevăzută de art. 15 alin. (2) din Constituția României.

Judecător, prof. univ. dr.
Aspazia Cojocar

Decizia CCR 871/25.06.2010

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 873

din 25 iunie 2010

referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor

Cu Adresa nr. 100 din 15 iunie 2010, Înalta Curte de Casație și Justiție a transmis Curții Constituționale sesizarea referitoare la neconstituționalitatea dispozițiilor Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, adoptată în temeiul prevederilor art. 114 alin. (3) din Constituție, în urma angajării răspunderii Guvernului în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședința comună din data de 7 iunie 2010.

Sesizarea formulată de către Înalta Curte de Casație și Justiție, în temeiul art. 146 lit. a) din Constituție și al art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, s-a hotărât în ședința din data de 15 iunie 2010, prin Hotărârea nr. 2 a Secțiilor Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, fiind votată de cei 86 de judecători prezenți din totalul de 113 judecători în funcție ai instanței supreme, în conformitate cu art. 25 lit. c) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

Sesizarea de neconstituționalitate a fost înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 7.779 din 15 iunie 2010 și constituie obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 1.533A/2010.

Autorul sesizării de neconstituționalitate consideră că Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, adoptată în temeiul prevederilor art. 114 alin. (3) din Constituție, prin angajarea răspunderii Guvernului în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședința comună din data de 7 iunie 2010, contravine prevederilor constituționale ale art. 124 alin. (3), ale art. 15 alin. (2), ale art. 47 alin. (2) și ale art. 53, precum și celor ale art. 20, raportate la art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru următoarele considerente:

1. În accepțiunea prevederilor art. 124 alin. (3) din Constituție, independența financiară a judecătorului reprezintă o componentă esențială a independenței justiției, iar, în contradicție cu acest principiu constituțional, art. 1, 3 și 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor prevăd eliminarea pensiei de serviciu a judecătorilor, fără a se ține seama de faptul că pensia de serviciu este inclusă în cariera judecătorului, întocmai ca numirea, formarea profesională continuă, evaluarea și promovarea, pensionarea marcând momentul final al carierei judecătorului și având semnificația juridică a unui drept câștigat, care trebuie să producă efecte juridice indiferent de circumstanțe.

2. Pensia de serviciu a magistraților reprezintă o compensație a absenței unor drepturi fundamentale, cum sunt drepturile exclusiv politice (dreptul de a fi ales în Camera Deputaților, Senat, în funcția de Președinte al României ori în organele administrației locale, precum și dreptul de a fi ales în Parlamentul European) și drepturile social-economice (dreptul la negocieri colective în materie de muncă, dreptul la grevă, libertatea economică), precum și a incompatibilităților stabilite la nivel constituțional pe parcursul întregii cariere profesionale [potrivit art. 125 alin. (3) din Constituție, funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior].

De asemenea, acestor incompatibilități li se adaugă interdicțiile prevăzute de art. 5—11 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, iar, pe de altă parte, stabilirea pensiei de serviciu a judecătorilor ține seama de responsabilitățile și riscurile profesiei de judecător, care privesc întreaga durată a carierei acestuia.

În concluzie, regimul strict al absenței unor drepturi, al incompatibilităților și interdicțiilor stabilit prin Legea fundamentală și dezvoltat prin lege specială, precum și responsabilitățile și riscurile impun acordarea dreptului la pensia de serviciu.

În acest context, autorul sesizării precizează că reglementarea pensiei de serviciu pentru anumite categorii profesionale și deci și pentru judecători își găsește temeiul legal în legislația europeană, și anume Directiva Consiliului Comunităților Europene 86/378/CEE din 24 iulie 1986 privind punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în cadrul regimurilor profesionale de securitate

socială, astfel cum a fost modificată prin Directiva 96/97/CE a Consiliului Uniunii Europene din 20 decembrie 1996. Acest act european creează cadrul legal la nivelul Uniunii Europene pentru ca statele membre, în considerarea locului și a rolului unui anumit sector profesional, să stabilească pentru acesta un regim profesional de securitate socială, cu respectarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei. Astfel, instituirea pensiei de serviciu a judecătorilor ține seama de locul și de rolul justiției în statul de drept, precum și de legislația europeană privind regimurile profesionale de securitate socială.

Totodată, Carta europeană privind statutul judecătorilor, adoptată cu ocazia reuniunii multilaterale având ca obiect statutul judecătorilor în Europa, organizată de Consiliul Europei în perioada 8—10 iulie 1998, stabilește în art. 6.4 că „statul asigură judecătorilor care au atins vârsta legală de încetare a funcției lor, după exercitarea acestei funcții cu statut profesionist pe parcursul unei anumite perioade de timp, plata unei pensii al cărei nivel să fie apropiat posibil de nivelul ultimei sale remunerări în activitatea jurisdicțională”. În același sens, Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor prevede, în concluziile sale, că „remunerarea judecătorilor trebuie să fie corespunzătoare cu rolul și responsabilitățile acestora și trebuie să asigure în mod adecvat plata concediilor medicale și a pensiei. Ea trebuie protejată prin prevederi legale specifice împotriva diminuărilor și trebuie să existe prevederi privind mărirea salariilor în raport cu creșterea prețurilor”.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, abrogarea dispozițiilor care reglementează pensia de serviciu a judecătorilor contravine art. 124 alin. (3) din Constituție. Astfel, prin Decizia nr. 20/2000 referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a art. 41 alin. (2) din Legea privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și a dispozițiilor art. 198 din aceeași lege, prin care a fost abrogat art. 103 din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată, Curtea Constituțională a statuat că dispozițiile constituționale conform cărora „judecătorii sunt independenți și se supun numai legii” nu au caracter declarativ, ci constituie norme constituționale obligatorii pentru Parlament, care are îndatorirea de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței

judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută prin art. 1 alin. (3) din Constituție. Așa fiind, Curtea Constituțională a stabilit că abrogarea art. 103 din Legea nr. 92/1992, republicată, care reglementa pensia de serviciu a magistraților, contravine principiului stabilit în art. 124 alin. (3) din Legea fundamentală.

Prin aceeași decizie Curtea Constituțională a statuat că instituirea pensiei de serviciu pentru magistrați nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale cărora trebuie să li se supună magistrații.

Prin urmare, concluzionează autorul sesizării, Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, chiar în lipsa unei abrogări exprese a dispozițiilor referitoare la pensia de serviciu cuprinse în Legea nr. 303/2004, echivalează cu aceasta și este, în consecință, neconstituțională.

Totodată, eliminarea pensiei de serviciu a magistraților este contrară exigențelor actuale cuprinse în documentele internaționale referitoare la drepturile magistraților, în considerarea importanței rolului acestora în apărarea statului de drept. „Principiile fundamentale privind independența magistraturii”, adoptate de cel de-al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților (Milano, 26 august—6 septembrie 1985) și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluțiile nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr. 40/146 din 13 decembrie 1985, prevăd în mod expres prin art. 11 că „durata mandatului judecătorilor, independența acestora, siguranța lor, remunerația corespunzătoare, condițiile de muncă, pensiile și vârsta de pensionare sunt în mod adecvat garantate prin lege”.

În mod asemănător, „Recomandarea nr. R (94) 12 cu privire la independența, eficacitatea și rolul judecătorilor”, adoptată la 13 octombrie 1994 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, subliniind importanța independenței judecătorilor în scopul întăririi preeminenței dreptului în statele democratice și în considerarea art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a „Principiilor fundamentale [ale Organizației Națiunilor Unite] privind independența magistraturii”, anterior menționate, a stabilit, printre alte importante măsuri pe care statele membre urmează să le adopte, și pe aceea „de a veghea ca statutul și remunerația judecătorilor să fie pe măsura demnității profesiei lor și a responsabilităților pe care și le asumă”.

3. Dispozițiile Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor care prevăd recalcularea pensiilor de serviciu contravin și prevederilor art. 15 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora „legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile”.

În acest sens, prin Decizia nr. 375/2005 referitoare la sesizările de neconstituționalitate a Legii privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, Curtea Constituțională a stabilit că noile reglementări — privind criteriile și condițiile concrete ale exercitării dreptului la pensie, inclusiv modul de calcul și de actualizare a cuantumului pensiei — „nu pot fi aplicate cu efecte retroactive, respectiv în privința cuantumului pensiilor anterior stabilite, ci numai pentru viitor, începând cu data intrării lor în vigoare”. Referitor la aplicarea noilor reglementări asupra raporturilor juridice născute anterior, instanța de contencios constituțional a reținut că „legiuitorul este liber să redimensioneze, printr-o lege nouă, durata mandatelor funcțiilor de conducere în alt fel decât legea în vigoare, dar numai pentru viitor, nu și pentru mandatele în curs, altfel ar însemna să nesocotească regula neretroactivității legii, care este normă de nivel constituțional, prevăzută în art. 15 alin. (2) din Legea fundamentală”.

4. Autorul sesizării de neconstituționalitate mai susține că legea criticată impune o pierdere ireversibilă a pensiei de

serviciu, aceasta echivalând cu o veritabilă expropriere, aducând atingere art. 1 paragraful 2 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Totodată, consideră că dispozițiile art. 53 din Constituție nu sunt incidente în cauză. Astfel, referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, Curtea Constituțională, în considerentele Deciziei nr. 1.414/2009, considerente general obligatorii, a stabilit că de esența legitimității constituționale a restrângerii exercițiului unui drept sau al unei libertăți este caracterul excepțional și temporar al acesteia și că este sarcina statului să găsească soluții pentru contracararea efectelor crizei economice, printr-o politică economică și socială adecvată. Diminuarea veniturilor personalului din autoritățile și instituțiile publice nu poate constitui, pe termen lung, o măsură proporțională cu situația invocată de inițiatorul proiectului de lege, iar eventuala intervenție legislativă în sensul prelungirii acestei măsuri poate determina efecte contrarii celor vizate, în sensul tulburării bune funcționări a instituțiilor și autorităților publice.

Având în vedere aceste considerente, autorul sesizării susține că, în primul rând, legea criticată impune o restrângere cu caracter permanent a exercițiului dreptului la pensie, recalcularea pensiilor de serviciu operând fără vreo limitare temporară, așa cum rezultă din dispozițiile art. 3 și 12, fiind reglementată sub condiție suspensivă. Așadar, legea criticată nu numai că nu consfințește caracterul temporar al restrângerii exercițiului dreptului la pensie, ci stabilește explicit o pierdere cu caracter permanent a pensiei de serviciu și, prin urmare, nu are legitimitate constituțională, în sensul considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr. 1.414/2009.

În al doilea rând, caracterul excepțional al restrângerii exercițiului dreptului la pensie nu poate fi susținut, în condițiile în care legea criticată constituie o a doua măsură de restrângere a exercițiului unor drepturi adoptată într-un interval de aproximativ 6 luni. Astfel, prin Legea nr. 329/2009 privind reorganizarea unor autorități și instituții publice, raționalizarea cheltuielilor publice, susținerea mediului de afaceri și respectarea acordurilor-cadru cu Comisia Europeană și Fondul Monetar Internațional, invocându-se aceeași situație de criză economică, exercițiul unor drepturi a fost restrâns cu caracter temporar.

Or, restrângerea sistematică, repetată, a exercițiului unor drepturi, care tinde să devină o regulă în conduita autorității publice, care adoptă această măsură, iar nu o excepție, se situează în afara cadrului constituțional, pe care îl trasează dispozițiile art. 53 și jurisprudența Curții Constituționale.

În al treilea rând, diminuarea substanțială a cuantumului pensiilor, determinată de recalcularea acestora impusă prin legea criticată, are drept consecință nerespectarea condiției referitoare la caracterul rezonabil și proporțional al restrângerii exercițiului dreptului prevăzut de art. 47 alin. (2) din Constituție, caracter de care depinde compatibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi cu Legea fundamentală, în conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr. 1.414/2009.

Or, diminuarea substanțială a cuantumului pensiilor ca urmare a recalculării acestora în condițiile legii criticate pune în discuție legitimitatea constituțională a restrângerii exercițiului dreptului la pensie, prevăzut în art. 47 alin. (2) din Constituție, din punct de vedere al caracterului rezonabil și proporțional al măsurii de restrângere.

5. Totodată, din perspectiva art. 1 din Protocolul nr. 1 și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la aceste dispoziții, drepturile care decurg din contribuțiile în cadrul regimurilor de securitate socială, cum este dreptul la pensie, constituie drepturi patrimoniale, care intră sub protecția art. 1 din Protocol.

Recunoscând marja de apreciere a statelor în materia legislației sociale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat obligația autorităților publice de a menține un just echilibru între interesul general și imperativele protecției drepturilor fundamentale ale persoanei, echilibru care nu este menținut ori de câte ori, prin diminuarea drepturilor patrimoniale, persoana trebuie să suporte o sarcină excesivă și disproporționată. Într-o astfel de situație, există o încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, determinată de încălcarea caracterului rezonabil și proporțional al diminuării drepturilor patrimoniale. (Cauza *Kjartan Asmundsson contra Islandei*, 2004, Cauza *Moskal contra Poloniei*, 2009).

Or, diminuarea drepturilor patrimoniale prevăzută de legea criticată, cu consecința pierderii dreptului la pensia de serviciu, impune persoanelor cărora le este aplicabilă o sarcină excesivă și disproporționată, fără a menține un just echilibru între interesul general și imperativele protecției drepturilor fundamentale ale persoanei.

În ceea ce privește pensiile speciale, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în aplicarea art. 1 din Protocolul nr. 1, recunoaște și ocrotește pensia stabilită pentru anumite profesii și nu permite ca acest drept să fie diminuat decât în cazuri excepționale, cu respectarea principiului proporționalității, ceea ce înseamnă că măsura aplicată să fie justificată de scopul legitim urmărit (Cauza *Banfield contra Regatului Unit*, 2005).

În concluzie, autorul sesizării de neconstituționalitate susține că pierderea pensiei de serviciu are semnificația juridică a unei exproprieri, situație în care trebuiau luate toate măsurile juridice impuse de această instituție.

6. Prin Adresa înregistrată sub nr. 8.067 din 18 iunie 2010, Înalta Curtea de Casație și Justiție a transmis Curții Constituționale o „dezvoltare argumentativă” prin care arată că, întrucât invocarea art. 53 din Constituție pentru luarea măsurilor de austeritate vizează apărarea securității naționale, în mod obligatoriu sunt incidente în cauză dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, cu modificările și completările ulterioare, securitatea națională fiind prevăzută în art. 3 lit. a) ca o situație care reclamă intervenția stării de urgență. Potrivit acestui text de lege, „starea de urgență reprezintă ansamblul de măsuri excepționale de natură politică, economică și de ordine publică aplicabile pe întreg teritoriul țării sau în unele unități administrativ-teritoriale care se instituie în următoarele situații: a) existența unor pericole grave actuale sau iminente privind securitatea națională ori funcționarea democrației constituționale”. Dispozițiile art. 4 din aceeași ordonanță de urgență obligă ca, pe durata măsurilor excepționale vizate de protecția securității naționale, restrângerea drepturilor și a libertăților fundamentale să se realizeze cu respectarea art. 53 din Constituție.

Prin urmare, susține autorul sesizării, plasarea măsurilor de austeritate sub auspiciile securității naționale obligă la respectarea procedurii instituirii și încetării stării de urgență, astfel cum este reglementată în cap. II din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/1999. Astfel, starea de urgență se instituie de Președintele României, prin decret, contrasemnat de primul-ministru și publicat, de îndată, în Monitorul Oficial al României, Partea I. După aducerea acestuia neîntârziat la cunoștința populației, inclusiv a măsurilor urgente preconizate, în termen de cel mult 5 zile de la instituirea stării de urgență, Președintele României solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, operând revocarea în situația în care Parlamentul nu încuviințează starea instituită.

Așadar, Guvernul nu se putea substitui atribuțiilor Președintelui României și Parlamentului pentru a lua măsuri de austeritate implicând securitatea națională decât prin încălcarea art. 53 și a art. 93 din Constituție, deoarece acest ultim text

constituțional prevede că Președintele României instituie, potrivit legii, starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale și solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, în cel mult 5 zile de la luarea acesteia.

Data fiind gravitatea extremă a măsurilor ce se pot lua din rațiuni de securitate națională, nici Guvernul și nicio altă entitate statală, în afara celor prevăzute expres de Constituție și de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/1999, nu puteau proclama formal imperative de securitate națională și nu puteau uzurpa competența constituțională stabilită în sarcina Parlamentului ori să dispună alte măsuri decât cele care ar fi trebuit dispuse constituțional, care trebuiau în mod obligatoriu să circumscrie stabilirea situației care impune măsurile excepționale vizând securitatea națională, zona în care se instituie acestea, perioada pentru care se instituie, drepturile și libertățile fundamentale care se restrâng cu respectarea art. 53 din Constituție, astfel cum dispune art. 14 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/1999.

La data de 22 iunie 2010, prin Adresa cu nr. 108, Înalta Curte de Casație și Justiție a transmis Curții Constituționale punctul de vedere al Avocatului Poporului, exprimat la solicitarea Asociației „Themis-Casația” a foștilor judecători și magistrați-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, prin care se arată că diminuarea pensiilor încalcă dreptul fundamental la proprietate și reguli de drept, precum cele referitoare la drepturile câștigate.

În conformitate cu dispozițiile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, sesizarea a fost transmisă președinților celor două Camere ale Parlamentului și Guvernului, pentru a-și formula punctele de vedere asupra sesizării de neconstituționalitate.

Președintele Senatului a transmis Curții Constituționale, cu Adresa nr. 8.231 din 23 iunie 2010, punctul său de vedere, în care se arată că sesizarea de neconstituționalitate este întemeiată pentru următoarele motive:

1. Prevederile art. 1, 3 și 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor instituie eliminarea pensiei de serviciu a judecătorilor, fără a se ține seama de faptul că pensia de serviciu este inclusă în cariera judecătorului, întocmai ca numirea, formarea profesională continuă, evaluarea și promovarea, pensionarea marcând momentul final al carierei judecătorului, intrând astfel în contradicție cu norma constituțională prevăzută la art. 124 alin. (3) potrivit căreia „judecătorii sunt independenți și se supun numai legii”.

Pensia de serviciu a judecătorilor reprezintă o compensație a absenței unor drepturi fundamentale, iar, așa cum a statuat și Curtea Constituțională prin Decizia nr. 20/2000, dispozițiile constituționale ale art. 124 alin. (3) nu au un caracter declarativ, ci instituie norme constituționale obligatorii pentru Parlament, care are îndatorirea de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută prin art. 1 alin. (3) din Constituție.

2. Dispozițiile Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor pun în discuție și încălcarea prevederilor art. 15 alin. (2) din Constituție. Prin Decizia nr. 375/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 591 din 8 iulie 2005, Curtea Constituțională a statuat că noile reglementări „nu pot fi aplicate cu efecte retroactive, respectiv în privința cuantumului pensiilor anterior stabilite, ci numai pentru viitor, începând cu data intrării lor în vigoare”.

3. Legea criticată impune o pierdere ireversibilă a pensiei de serviciu, aceasta echivalând cu o veritabilă exproprieri, aducând atingere art. 1 paragraful 2 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Dispozițiile art. 53 din Constituție sunt semnalate având incidență în cauză. Astfel, referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, Curtea Constituțională, în considerentele Deciziei nr. 1.414/2009, considerente general obligatorii, a stabilit că de esența legitimității constituționale a restrângerii exercițiului unui drept sau al unei libertăți este caracterul excepțional și temporar al acesteia și că este sarcina statului să găsească soluții pentru contracararea efectelor crizei economice, printr-o politică economică și socială adecvată. Diminuarea veniturilor personalului din autoritățile și instituțiile publice nu poate constitui, pe termen lung, o măsură proporțională cu situația invocată de inițiatorul proiectului de lege, iar eventuala intervenție legislativă în sensul prelungirii acestei măsuri poate determina efecte contrarii celor vizate, în sensul tulburării bunei funcționări a instituțiilor și autorităților publice.

Însă legea criticată impune o restrângere cu caracter permanent a exercițiului dreptului la pensie, recalcularea pensiilor de serviciu operând fără vreo limitare temporară, așa cum rezultă din dispozițiile art. 3 și 12, fiind reglementată sub condiție suspensivă. Așadar, legea criticată nu numai că nu consfințește caracterul temporar al restrângerii exercițiului dreptului la pensie, ci stabilește explicit o pierdere cu caracter permanent a pensiei de serviciu și, prin urmare, nu are legitimitate constituțională, în sensul considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr. 1.414/2009.

4. Referirile autorilor sesizării la dispozițiile Protocolului nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului sunt pe deplin întemeiate.

Guvernul a transmis Curții Constituționale, prin Adresa înregistrată sub nr. 8.259 din 23 iunie 2010, punctul său de vedere cu privire la impactul bugetar al adoptării Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, așa cum a fost el stabilit de ministrul de resort. În tabelul anexat se arată că economia totală pentru bugetul de stat rezultată din eliminarea pensiilor de serviciu ale personalului diplomatic și consular, personalului aeronautic civil navigant și nenavigant, funcționarilor publici parlamentari, senatorilor, deputaților, magistraților, personalului auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești și personalului Curții de Conturi este de 170.198.380 RON. Cu privire la eliminarea pensiilor speciale din sistemul de apărare și ordine publică, se arată că recalcularea va viza 155.842 de pensii și că prin operațiunea realizată se vor obține „economii rezultate din recalcularea pensiilor mari și foarte mari (cele care depășesc suma de 3.000 lei)”.

Cu Adresa înregistrată la Curtea Constituțională sub nr. 8.316 din 23 iunie 2010, Guvernul a transmis punctul său de vedere referitor la constituționalitatea dispozițiilor Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor. În ceea ce privește dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție, apreciază că măsura recalculării pensiilor își produce efecte de la data intrării în vigoare a legii criticate, fără a afecta pensiile deja încasate și, prin urmare, nu se încalcă principiul neretroactivității legii. Totodată, arată că dreptul la pensie este dreptul garantat de Constituție, iar nu cuantumului acestuia și că legiuitorul este în drept să modifice, ori de câte ori apare această necesitate, condițiile și criteriile de acordare a pensiilor, modul de calcul și cuantumul acestora.

Referitor la critica de neconstituționalitate raportată la prevederile art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, arată că și aceasta este neîntemeiată, deoarece Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea nu garantează un anumit cuantum al dreptului patrimonial, ci doar plata acestuia, ca drept câștigat.

În ceea ce privește principiul independenței judecătorilor, Guvernul susține că dispozițiile art. 124 alin. (3) din Constituție

nu sunt incidente, deoarece nu poate fi stabilită o relație de tipul cauză-efect între cuantumul pensiei și independența magistraților.

Președintele Camerei Deputaților nu a comunicat Curții Constituționale punctul său de vedere asupra obiecției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președintelui Senatului și Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, celelalte documente depuse la dosar, dispozițiile legii criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 1, 10, 15, 16 și 18 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze sesizarea de neconstituționalitate.

Obiecția de neconstituționalitate se referă la dispozițiile Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, adoptată în temeiul prevederilor art. 114 alin. (3) din Constituție, în urma angajării răspunderii Guvernului în fața Camerei Deputaților și a Senatului, în ședința comună din data de 7 iunie 2010. Întrucât nu a fost depusă o moțiune de cenzură, „proiectul de lege prezentat, modificat sau completat, după caz, cu amendamente acceptate de Guvern, se consideră adoptat”, în temeiul art. 114 alin. (3) din Constituție.

Înalta Curte de Casație și Justiției critică, în principal, dispozițiile art. 1, 3 și 12 din această lege, dispoziții care au următorul cuprins:

— Art. 1: *„Pe data intrării în vigoare a prezentei legi, următoarele categorii de pensii stabilite pe baza legislației anterioare devin pensii în înțelesul Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare:*

- a) *pensiile militare de stat;*
- b) *pensiile de stat ale polițiștilor și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor;*
- c) *pensiile de serviciu ale judecătorilor, procurorilor și judecătorilor, respectiv magistraților-asistenți ai Curții Constituționale;*
- d) *pensiile de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea;*
- e) *pensiile de serviciu ale personalului diplomatic și consular;*
- f) *pensiile de serviciu ale funcționarilor publici parlamentari;*
- g) *pensiile de serviciu ale deputaților și senatorilor;*
- h) *pensiile de serviciu ale personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă;*
- i) *pensiile de serviciu ale personalului Curții de Conturi, convenite sau aflate în plată, se recalculează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, utilizând algoritmul de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.”;*

— Art. 3: *„(1) Pensiile prevăzute la art.1, stabilite potrivit prevederilor legilor cu caracter special, convenite sau aflate în plată, se recalculează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, utilizând algoritmul de calcul prevăzut de Legea nr.19/2000.*

(2) În situația pensiilor dintre cele prevăzute la alin. (1) care au fost stabilite în baza legilor speciale, pensia din sistemul public se determină, considerându-se a fi îndeplinite condițiile de acordare prevăzute de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(3) În termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi se elaborează metodologia de recalculare a pensiilor prevăzute la art. 1, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului.”;

— Art. 12: „*Persoanele ale căror drepturi la pensie sunt stabilite, în condițiile legii, ulterior datei intrării în vigoare a prezentei legi, vor fi supuse automat procesului de recalculare, astfel cum este reglementat de prezenta lege.*”

Autorul obiecției de neconstituționalitate susține că aceste dispoziții, precum și Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, în ansamblu, contravin prevederilor constituționale ale art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea legii, ale art. 47 alin. (2) privind dreptul la pensie, ale art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, ale art. 124 alin. (3) privind independența judecătorilor, precum și celor ale art. 20 referitoare la tratatele internaționale privind drepturile omului, raportate la prevederile art.1 din Protocolul nr.1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, privind protecția proprietății private.

Analizând obiecția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele:

I. Referitor la critica de neconstituționalitate privind încălcarea art. 15 alin. (2) din Constituție, Înalta Curte de Casație și Justiție consideră că dispozițiile Legii privind unele măsuri în domeniul pensiilor care prevăd recalcularea pensiilor de serviciu prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, utilizând algoritmul de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000, încalcă principiul constituțional al neretroactivității legii, potrivit căruia „*legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile*”.

Curtea reține că, în principiu, pensia de serviciu a unei categorii profesionale, reglementată printr-o lege specială, are două componente, și anume pensia contributivă și un supliment din partea statului. Partea contributivă a pensiei de serviciu se suportă din bugetul asigurărilor sociale de stat, pe când partea care depășește acest cuantum se suportă din bugetul de stat. Acordarea acestui supliment ține de politica statului în domeniul asigurărilor sociale și nu se subsumează dreptului constituțional la pensie, astfel cum este reglementat în art. 47 alin. (2) din Constituție.

Pensiile speciale, nefiind un privilegiu, ci fiind instituite de către legiuitor în considerarea unui anumit statut special al categoriei profesionale respective, pot fi eliminate doar dacă există o rațiune suficient de puternică spre a duce în final la diminuarea prestațiilor sociale ale statului sub forma pensiei. Or, în cazul de față, o atare rațiune este, așa cum rezultă din expunerea de motive a legii criticate, atât grava situație de criză economică și financiară cu care se confruntă statul (bugetul de stat și cel al asigurărilor sociale de stat), cât și necesitatea reformării sistemului de pensii, prin eliminarea inechităților din acest sistem.

Având în vedere acestea, Curtea constată că în conceptul de „drepturi câștigate” pot intra doar prestațiile deja realizate până la intrarea în vigoare a noii reglementări. Prin urmare, numai dacă legiuitorul ar fi intervenit asupra acestor prestații deja încasate s-ar fi încălcat dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție. În acest sens este și Decizia nr. 458 din 2 decembrie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 13 ianuarie 2004, prin care Curtea a statuat că „o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că în aceste cazuri legea nouă nu face altceva decât să refuze supraviețuirea legii vechi și să reglementeze modul de acțiune în timpul următorilor ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare”.

În concluzie, Curtea constată că dispozițiile Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor nu contravin prevederilor constituționale ale art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea legii.

II. Referitor la critica de neconstituționalitate privind încălcarea art. 20 din Constituție, raportat la art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Curtea reține că, potrivit art. 1 din Protocolul nr. 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, „*Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale*”. Noțiunea „*bun*” utilizată de acest text are o semnificație autonomă, putându-se considera că pensia este un bun care intră sub protecția acestui text.

Având în vedere însă cele două componente ale pensiei de serviciu, precum și faptul că a doua componentă, adică suplimentul din partea statului, se acordă numai în măsura în care există resursele financiare necesare, suprimarea pentru viitor a acestei componente, fără afectarea părții contributive, nu poate avea semnificația unei exproprieri.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în hotărârea pronunțată în Cauza *Muller contra Austriei*, 1972, a subliniat faptul că, deși art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție garantează drepturile patrimoniale ale unei persoane care a contribuit la sistemul de asigurări sociale, „*acest text nu poate fi interpretat în sensul că acea persoană ar avea dreptul la o pensie într-un anumit cuantum*”.

III. Referitor la critica de neconstituționalitate privind încălcarea art. 53 din Constituție, Curtea reține că justificarea de către Guvern a adoptării legii criticate are în vedere „*evoluția crizei economice în anul 2009, precum și extinderea acesteia în cursul anului 2010*”. Astfel, Guvernul consideră că „*se impune adoptarea de măsuri în vederea respectării angajamentelor asumate de România prin semnarea acordurilor de împrumut cu organisme financiare internaționale, acorduri absolut necesare pentru stabilitatea economică a României, pentru atingerea țintelor de deficit ale bugetului general consolidat în anul 2010*”.

Totodată, se arată în expunerea de motive, neadoptarea acestor măsuri ar duce la pierderea acordurilor cu instituțiile financiare internaționale, cu consecința creării unor dezechilibre macroeconomice, de natură să ducă la imposibilitatea relansării economice, precum și la creșterea excesivă a deficitului bugetar.

Însă Curtea observă că la secțiunea a 4-a din expunerea de motive, intitulată „*Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)*”, nu se face nicio precizare cu privire la modificările veniturilor bugetare.

Distinct față de acestea, Curtea constată că prevederile art. 53 din Constituție referitoare la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți nu sunt aplicabile în cauza de față, deoarece dispozițiile legii criticate nu restrâng dreptul la pensie, ca drept fundamental prevăzut la art. 47 alin. (2) din Constituție, ci prevăd recalcularea pensiilor de serviciu, prin algoritmul utilizat de Legea nr. 19/2000, cuantumul rezultat fiind mult mai mic, ceea ce conduce astfel la eliminarea pensiei de serviciu, sub aspectul cuantumului acesteia. Or, legiuitorul este în măsură să acorde, să modifice sau să suprimă componenta suplimentară a pensiei de serviciu, în funcție de posibilitățile financiare ale statului, dar, evident, cu respectarea și a celorlalte prevederi sau principii constituționale.

Totodată, Curtea reține că dispozițiile art. 53 referitoare la restrângerea exercițiului unui drept sau al unei libertăți fundamentale nu au aplicabilitate în cauza de față. De asemenea, nici susținerile autorului obiecției de neconstituționalitate referitoare la condițiile în care se stabilește situația de urgență, astfel cum este definită prin dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 1/1999, nu sunt relevante.

IV. Referitor la critica de neconstituționalitate privind încălcarea art. 124 alin. (3) din Constituție, Înalta Curte de Casație și Justiție consideră că Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, prin eliminarea pensiei de serviciu a magistraților, contravine principiului independenței judecătorilor.

Art. 3 din legea criticată prevede că pensiile stabilite la art. 1, printre care și „lit. c) pensiile de serviciu ale judecătorilor, procurorilor și judecătorilor, respectiv magistraților asistenți ai Curții Constituționale” convenite sau aflate în plată, se recalculează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, utilizându-se algoritmul de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

Pensiile de serviciu ale judecătorilor, procurorilor și magistraților-asistenți sunt reglementate în art. 82 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 13 septembrie 2005, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia „Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți [...], cu o vechime de cel puțin 25 de ani în funcția de judecător ori procuror, magistrat-asistent [...] se pot pensiona la cerere și pot beneficia, la împlinirea vârstei de 60 de ani, de pensie de serviciu, în cuantum de 80% din baza de calcul reprezentată de indemnizația de încadrare brută lunară sau de salariul de bază brut lunar, după caz, și sporurile avute în ultima lună de activitate înainte de data pensionării”.

Curtea observă că, din dispozițiile art. 1 lit. c) și art. 3 din legea criticată, reiese că pensia de serviciu a judecătorilor, procurorilor și magistraților-asistenți, reglementată prin art. 82 din Legea nr. 303/2004, și pensia de serviciu a judecătorilor Curții Constituționale, reglementată prin art. 72 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, în cuantum de 80% din indemnizația de încadrare brută lunară sau din salariul de bază brut lunar, se recalculează utilizând algoritmul de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 1 aprilie 2000, cu modificările și completările ulterioare, algoritmul utilizat pentru toți asigurații din sistemul public general, ceea ce echivalează cu eliminarea pensiei de serviciu a magistraților, sub aspectul cuantumului acesteia. Este evident, însă, că dispozițiile legii criticate se referă numai la cuantumul pensiei de serviciu, rămânând neafectate cerințele speciale de acordare a pensiei de serviciu a magistraților, cerințe prevăzute de același text din Legea nr. 303/2004 — și anume vechimea de cel puțin 25 de ani în funcția de judecător, procuror, magistrat-asistent ori alte funcții expres prevăzute de lege și vârsta minimă de pensionare de 60 ani — și care constituie condiții speciale față de condițiile generale aplicabile celorlalți asigurați din sistemul public de pensii.

Analizând enumerarea prevăzută în art. 1 lit. c) din legea criticată, și anume judecătorii, procurorii și judecătorii, respectiv magistrații-asistenți ai Curții Constituționale, Curtea observă, pe de o parte, că dispozițiile criticate nu menționează o altă categorie de magistrați, care, potrivit art. 82 din Legea nr. 303/2004, are dreptul la pensie de serviciu, și anume magistrații-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, iar, pe de altă parte, constată că este necesară o examinare a statutului magistraților.

Astfel, statutul judecătorilor și procurorilor este reglementat la nivel constituțional, în art. 125 — pentru judecători și în art. 132 — pentru procurori, dispoziții care fac parte din titlul III „Autoritățile publice”, cap. VI „Autoritatea judecătorească”, secțiunea 1 „Instanțele judecătorești” (art. 124—130), secțiunea a 2-a „Ministerul Public” (art. 131 și 132) și secțiunea a 3-a „Consiliul Superior al Magistraturii” (art. 133 și 134). Potrivit art. 125 din Legea fundamentală, judecătorii numiți de Președintele

României sunt inamovibili; propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, iar funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior. Potrivit art. 132 din Constituție, procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției, iar funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

La nivel infraconstituțional, statutul magistraților este reglementat prin Legea nr. 303/2004, potrivit căreia judecătorii sunt independenți, se supun numai legii și trebuie să fie imparțiali, procurorii numiți de Președintele României se bucură de stabilitate și sunt independenți, în condițiile legii, iar magistrații-asistenți se bucură de stabilitate. Cap. II din Legea nr. 303/2004 stabilește o serie de incompatibilități și interdicții pentru judecători și procurori, care se aplică în mod corespunzător și magistraților-asistenți, cum ar fi: judecătorilor și procurorilor le este interzis să desfășoare activități comerciale, să desfășoare activități de arbitraj în litigiile civile, comerciale sau de altă natură, să aibă calitatea de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome, să aibă calitatea de membru al unui grup de interes economic; judecătorii și procurorii nu pot să facă parte din partide sau formațiuni politice și nici să desfășoare sau să participe la activități cu caracter politic; judecătorii și procurorii sunt obligați ca în exercitarea atribuțiilor să se abțină de la exprimarea sau manifestarea, în orice mod, a convingerilor lor politice; judecătorii și procurorii nu își pot exprima public opinia cu privire la procese aflate în curs de desfășurare sau asupra unor cauze cu care a fost sesizat parchetul; judecătorii și procurorii nu pot să dea consultații scrise sau verbale în probleme litigioase, chiar dacă procesele respective sunt pe rolul altor instanțe sau parchete decât acelea în cadrul cărora își exercită funcția și nu pot îndeplini orice altă activitate care, potrivit legii, se realizează de avocat etc. Potrivit art. 66 din Legea nr. 303/2004, atât incompatibilitățile și interdicțiile, cât și formarea profesională continuă și evaluarea periodică, drepturile și îndatoririle, precum și răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor se aplică în mod corespunzător și magistraților-asistenți.

Pe de altă parte, distinct de statutul judecătorilor și procurorilor, statutul judecătorilor Curții Constituționale este reglementat la nivel constituțional în art. 144 „Incompatibilități” și art. 145 „Independența și inamovibilitatea” din titlul V „Curtea Constituțională”, potrivit cărora funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul juridic superior, iar judecătorii Curții Constituționale sunt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe durata acestuia. La nivel infraconstituțional, statutul judecătorilor Curții Constituționale este reglementat în cap. VI din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 643 din 16 iulie 2004.

Analizând toate aceste statute speciale, reglementate atât la nivel constituțional, cât și la nivel legal, și ținând cont de faptul că art. 124 alin. (3) din Constituție nu conține *expressis verbis* o obligație a existenței pensiei de serviciu a magistraților, Curtea urmează să analizeze conținutul acestui principiu constituțional.

Astfel, Curtea reține că atât independența justiției — componenta instituțională (conceptul „independenței judecătorilor” nereferindu-se exclusiv la judecători, ci acoperind

sistemul judiciar în întregime), cât și independența judecătorului — componenta individuală, implică existența unor numeroase aspecte, cum ar fi: lipsa imixtiunii celorlalte puteri în activitatea de judecată, faptul că niciun alt organ decât instanțele nu poate decide asupra competențelor lor specifice prevăzute prin lege, existența unei proceduri prevăzute de lege referitoare la căile de atac ale hotărârilor judecătorești, existența unor fonduri bănești suficiente pentru desfășurarea și administrarea activității de judecată, procedura de numire și promovare în funcție a magistraților și, eventual, perioada pentru care sunt numiți, condiții de muncă adecvate, existența unui număr suficient de magistrați ai instanței respective pentru a evita un volum de muncă excesiv și pentru a permite finalizarea proceselor într-un termen rezonabil, remunerare proporțională cu natura activității, repartizarea imparțială a dosarelor, posibilitatea de a forma asociații ce au ca principal obiect protejarea independenței și a intereselor magistraților etc.

Este indubitabil faptul că principiul independenței justiției nu poate fi restrâns numai la cuantumul remunerației (cuprinzând atât salariul, cât și pensia) magistraților, acest principiu implicând o serie de garanții, cum ar fi: statutul magistraților (condițiile de acces, procedura de numire, garanții solide care să asigure transparența procedurilor prin care sunt numiți magistrații, promovarea și transferul, suspendarea și încetarea funcției), stabilitatea sau inamovibilitatea acestora, garanțiile financiare, independența administrativă a magistraților, precum și independența puterii judecătorești față de celelalte puteri în stat. Pe de altă parte, independența justiției include securitatea financiară a magistraților, care presupune și asigurarea unei garanții sociale, cum este pensia de serviciu a magistraților.

În concluzie, Curtea constată că principiul independenței justiției apără pensia de serviciu a magistraților, ca parte integrantă a stabilității financiare a acestora, în aceeași măsură cu care apără celelalte garanții ale acestui principiu.

Atât în jurisprudența Curții Constituționale a României, cât și în jurisprudența altor Curți Constituționale s-a statuat că stabilitatea financiară a magistraților reprezintă una dintre garanțiile independenței justiției.

Astfel, prin Decizia nr. 20/2000 referitoare la sesizarea de neconstituționalitate a art. 41 alin. (2) din Legea privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și a dispozițiilor art. 198 din aceeași lege prin care a fost abrogat art. 103 din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată, decizie publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 18 februarie 2000, Curtea a statuat că pensia de serviciu pentru magistrați, introdusă în anul 1997 prin efectul modificării și completării Legii nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, a fost instituită în vederea stimulării stabilității în serviciu și a formării unei cariere în magistratură. Conform reglementărilor menționate, pensia de serviciu se acordă la împlinirea vârstei de pensionare numai magistraților, care, în privința totalului vechimii lor în muncă, îndeplinesc condiția de a fi lucrat un anumit număr de ani numai în magistratură. Instituirea pensiei de serviciu pentru magistrați „nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună magistrații”. Astfel, acest statut special stabilit de Parlament prin lege este mult mai sever, mai restrictiv, impunând magistraților „obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au. Într-adevăr acestora le sunt interzise activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere după pensionare menținerea unui nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul activității.”

Constatând neconstituționalitatea dispozițiilor art. 198 din Legea privind sistemul public de pensii și alte drepturi de

asigurări sociale, prin care se abroga art. 103 din Legea nr. 92/1992, republicată, Curtea Constituțională a observat totodată că „*această abrogare a reglementării legale referitoare la pensia de serviciu pentru magistrați este contrară exigențelor actuale pe care importante documente internaționale le exprimă în mod direct cu privire la drepturile magistraților, în considerarea importanței rolului acestora în apărarea statului de drept*. A mai reținut Curtea că „Principiile fundamentale privind independența magistraturii”, adoptate de cel de-al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților (Milano, 26 august—6 septembrie 1985) și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluțiile nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr. 40/146 din 13 decembrie 1985, prevăd în mod expres prin art. 11 că „*durata mandatului judecătorilor, independența acestora, siguranța lor, remunerația corespunzătoare, condițiile de muncă, pensiile și vârsta de pensionare sunt în mod adecvat garantate prin lege*”. În mod asemănător, „Recomandarea nr. R (94) 12 cu privire la independența, eficacitatea și rolul judecătorilor”, adoptată la 13 octombrie 1994 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei, subliniind importanța independenței judecătorilor în scopul întăririi preeminenței dreptului în statele democratice și în considerarea art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a „Principiilor fundamentale [ale Organizației Națiunilor Unite] privind independența magistraturii”, anterior menționate, a stabilit, printre alte importante măsuri pe care statele membre urmează să le adopte, și pe aceea „*de a veghea ca statutul și remunerația judecătorilor să fie pe măsura demnității profesiei lor și a responsabilităților pe care și le asumă*”. De asemenea, art. 6.4 din Carta europeană privind statutul judecătorilor, adoptată în anul 1998, prevede că „*În mod special, statutul garantează judecătorului sau judecătorei care a împlinit vârsta legală pentru încetarea funcției, după ce a exercitat-o ca profesie o perioadă determinată, plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională*”.

De asemenea, Curtea a constatat că în toate aceste documente principiile și măsurile stabilite cu privire la statutul și drepturile magistraților sunt puse în relație directă cu prevederile art. 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și cu cele ale art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la dreptul fundamental al oricărei persoane de a fi judecată de un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege.

În aceste condiții, Curtea Constituțională a constatat că, deși unele dintre documentele internaționale menționate au valoare de recomandare prin prevederile pe care le conțin și prin finalitățile pe care le urmăresc, fiecare dintre acestea vizează direct texte cuprinse în pacte și în tratate la care România este parte și, prin urmare, se înscriu în spiritul prevederilor art. 11 și 20 din Constituție.

Totodată, prin aceeași decizie, Curtea a reținut că rațiunile pe care se întemeiază prevederile din actele internaționale avute în vedere în considerentele anterioare ale acestei decizii se află în convergență cu dispozițiile art. 124 alin. (3) din Constituție, conform cărora „*Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii*”. Într-adevăr, „*aceste dispoziții constituționale nu au un caracter declarativ, ci constituie norme constituționale obligatorii pentru Parlament, care are îndatorirea de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută prin art. 1 alin. (3) din Constituție*”. Așa fiind, Curtea a decis că abrogarea dispozițiilor de lege referitoare la pensia de serviciu a magistraților contravine și principiului stabilit prin art. 124 alin. (3) din Constituție.

Curtea Constituțională din Letonia, prin Hotărârea din 18 ianuarie 2010, a declarat neconstituționale și inaplicabile anumite prevederi din Legea referitoare la puterea judiciară, constatând că acestea contravin principiului independenței judecătorilor, consacrat prin art. 83 din Constituția letonă. Parlamentul — ținând cont de situația financiară a Letoniei și de angajamentele externe ale țării — a decis recalcularea salariilor judecătorilor, ceea ce ar fi condus la o scădere a cuantumului remunerației acestora. În acest sens, Curtea Constituțională a constatat că noțiunea de independență a judecătorilor include o remunerație adecvată, comparabilă cu prestigiul profesiei și cu scopul responsabilității lor. Luând în considerare statutul judecătorului, scopul remunerației judecătorilor este atât de a asigura independența, cât și de a compensa în mod parțial restricțiile impuse prin lege. Totodată, cerința asigurării unei remunerații adecvate pentru judecători este nu numai în conexiune cu principiul independenței judecătorilor, dar și cu cerințele de calificare și competență stabilite și cu interdicțiile impuse acestora.

Curtea Constituțională din Lituania, prin Hotărârea din 12 iulie 2001, a statuat că în statele democratice este acceptat faptul că judecătorul care trebuie să soluționeze litigiile din societate, inclusiv acelea între persoane fizice sau juridice și stat nu trebuie să aibă numai o înaltă calificare profesională și o reputație perfectă, dar trebuie să fie independent din punct de vedere material și trebuie să aibă un sentiment de siguranță cu privire la viitorul său. Statul are obligația de a stabili remunerația judecătorilor astfel încât să compenseze statutul, funcțiile și responsabilitățile acestora, iar menținerea remunerației judecătorilor este una dintre garanțiile independenței judecătorilor.

Curtea Constituțională din Cehia, prin Hotărârea din 14 iulie 2005, a reținut că în statele democratice securitatea financiară este recunoscută în mod clar ca unul dintre elementele esențiale care asigură independența judecătorilor.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu s-a pronunțat în mod expres asupra împrejurării dacă reducerea sau eliminarea pensiei de serviciu a magistraților ar contraveni principiului independenței judecătorului, însă, pornind de la prevederile art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitoare la dreptul la un tribunal independent și imparțial, în Cauză *Cooper contra Regatul Unit*, 2003, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că, pentru a stabili dacă un tribunal este independent, trebuie să fie luați în considerare următorii factori: modul de desemnare și durata mandatului membrilor ce-l compun; existența unei protecții adecvate împotriva presiunilor exterioare; posibilitatea de a se verifica dacă el prezintă sau nu aparența de independență.

Cu privire la susținerea autorului sesizării de neconstituționalitate, potrivit căreia reglementarea pensiei de serviciu pentru anumite categorii profesionale și, deci, și pentru judecători își găsește temeiul legal în legislația europeană, și anume Directiva Consiliului Comunităților Europene 86/378/CEE din 24 iulie 1986 privind punerea în aplicare a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în cadrul regimurilor profesionale de securitate socială, astfel cum a fost modificată prin Directiva 96/97/CE a Consiliului Uniunii Europene din 20 decembrie 1996, Curtea observă că acest act european creează cadrul legal la nivelul Uniunii Europene pentru ca statele membre, în considerarea locului și a rolului unui anumit sector profesional să stabilească pentru acesta un regim profesional de securitate socială, cu respectarea

principiului egalității de tratament între bărbați și femei. Or, criticile aduse Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor se referă la eliminarea pensiei de serviciu a judecătorilor, ceea ce ar contraveni principiului independenței justiției, iar nu la o eventuală diferență de tratament între femei și bărbați, și, deci, o discriminare, în ceea ce privește acordarea pensiei sau vârsta de pensionare.

Pe de altă parte, în expunerea de motive a Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, Guvernul arată că „aparitia unor sisteme speciale de pensii publice care au introdus o serie de privilegii și tratamente favorabile unor categorii profesionale a condus la crearea unui decalaj uriaș între cea mai mare și cea mai mică pensie plătită de stat” și că existența unor acte normative care reglementează organizarea și funcționarea diferitelor sisteme de pensii de tip public în prezent „îngreunează în mod evident funcționarea sistemului de pensii”.

Curtea reține că aspectele de ordin financiar din expunerea de motive a Guvernului nu pot constitui veritabile argumente în sprijinul constituționalității dispozițiilor legii criticate, însă pot reprezenta un punct de plecare în analiza de către legiuitor a oportunității eliminării dreptului persoanelor asimilate de a beneficia de pensia de serviciu a magistraților, în măsura în care nu li se impune respectarea aceluiași statut restrictiv de drepturi. Pe de altă parte, referitor la decalajul uriaș dintre cea mai mică și cea mai mare pensie plătită de stat — având în vedere că pensia de serviciu a magistraților este în cuantum de 80% din baza de calcul reprezentată de indemnizația de încadrare brută lunară sau de salariul de bază brut lunar, după caz, și sporurile avute în ultima lună de activitate înainte de data pensionării — se poate analiza de către legiuitor necesitatea luării unor măsuri pentru evitarea eventualelor practici de acordare nejustificată a unor drepturi salariale suplimentare în ultima lună de activitate înainte de data pensionării, în scopul măririi substanțiale a bazei de calcul a pensiei de serviciu.

Având în vedere toate aceste considerente și ținând cont de jurisprudența Curții Constituționale referitoare la pensia de serviciu a magistraților, Curtea constată că statutul constituțional al magistraților — statut dezvoltat prin lege organică și care cuprinde o serie de incompatibilități și interdicții, precum și responsabilitățile și riscurile pe care le implică exercitarea acestor profesii — impune acordarea pensiei de serviciu ca o componentă a independenței justiției, garanție a statului de drept, prevăzut de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală.

Așadar, obiecția de neconstituționalitate a legii criticate, raportată la principiul independenței justiției, este întemeiată și, prin urmare, Curtea constată că dispozițiile art. 1 lit. c) din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor — prin care se elimină „pensile de serviciu ale judecătorilor, procurorilor și judecătorilor, respectiv magistraților asistenți ai Curții Constituționale” — sunt neconstituționale.

În final, Curtea reține că atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept și, în consecință, așa cum a statuat și în jurisprudența sa (a se vedea Decizia nr. 1.415 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 796 din 23 noiembrie 2009), atât Parlamentul, cât și Guvernul, respectiv autoritățile și instituțiile publice urmează să respecte cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul prezentei decizii.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 146 lit. a) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 11 alin. (1) lit. A. a), al art. 15 alin. (1) și al art. 18 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Constată că dispozițiile art. 1 lit. a), b), d)— i) și art. 2—12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor sunt constituționale.

2. Constată că dispozițiile art. 1 lit. c) din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor sunt neconstituționale, în raport cu prevederile art. 124 alin. (3) și art. 132 alin. (1) din Constituție.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președintelui României, președinților celor două Camere ale Parlamentului și primului-ministru și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Dezbaterile au avut loc la 24 și 25 iunie 2010 și la acestea au participat: Augustin Zegrean, președinte, Aspasia Cojocaru, Acsinte Gaspar, Petre Lăzăroiu, Mircea Ștefan Manea, Iulia Antoanella Motoc, Ion Predescu, Puskás Valentin Zoltán, Tudorel Toader, judecători.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,

Ioana Marilena Chiorean

★

OPINIE SEPARATĂ

Prin Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010 Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 1 lit. c) din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor sunt neconstituționale în raport cu prevederile art. 124 alin. (3) și art. 132 alin. (1) din Constituție.

Obiecțiile noastre privesc două aspecte.

Din conținutul art. 124 alin. (3) din Legea fundamentală, referitoare la înfăptuirea justiției, independența financiară a judecătorului reprezintă o componentă de esență a independenței puterii judecătorești. Remunerația judecătorilor reprezintă o compensație, care ține cont atât de responsabilitățile profesiei de judecător, cât și de regimul strict al incompatibilităților stabilit prin Constituție, precum și prin Legea nr. 303/2004, republicată. În cazul pensiei judecătorilor, aceste incompatibilități nu se mai regăsesc. Pensia judecătorilor are două componente, o componentă contributivă, care se

suportă de la bugetul asigurărilor sociale de stat, și o componentă distributivă, care se suportă din bugetul de stat. Prin Decizia Curții Constituționale nr. 20 din 2 februarie 2000 se statuează că acest quantum reprezintă o compensație pentru situațiile dificile în care au lucrat aceste persoane.

Având în vedere incidența art. 53 din Legea fundamentală și comentariul pe care Comitetul pentru drepturile economice, sociale și culturale l-a formulat cu privire la obligațiile generale ale statelor părți față de persoanele în vârstă, considerăm că se impune un statut de egalitate. În Comentariul general nr. 3/1990 la alin. 12, același comitet a subliniat că, inclusiv în vremuri de constrângeri, impuse de resurse severe, statele părți au obligația de a proteja membrii vulnerabili ai societății. Or, beneficiarii pensiilor speciale, inclusiv magistrații, nu aparțin categoriei de membri vulnerabili ai societății.

Judecător,

Iulia Antoanella Motoc

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 1.268

din 27 septembrie 2011

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1—4 și art. 7
din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor

Augustin Zegrean	— președinte
Aspazia Cojocar	— judecător
Acsinte Gaspar	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Iulia Antoanella Motoc	— judecător
Ion Predescu	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Patricia Marilena Ionea	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Antonia Constantin.

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1—4 și art. 7 din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, excepție ridicată de Maria Palade în Dosarul nr. 10.902/86/2010 al Tribunalului Suceava — Secția civilă, care face obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 437D/2011.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Președintele dispune să se facă apelul și în dosarele nr. 438D/2011, nr. 439D/2011, nr. 442D/2011—447D/2011, nr. 456D/2011, nr. 558D/2011, nr. 559D/2011 și nr. 613D/2011—615D/2011, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a aceluiași dispoziții de lege, excepție ridicată de Ileana Grămadă, Viorica Gogea, Valentin Cuciurean, Eugenia Rățoi, Maria Niculiță, Corneliu Popovici, Viorica Borș, Matilda Georgeta Mucileanu, Melentina Epure, Felicia Butnariu, Didina Balcan, Natalia Harabagiu, Eugenia Burlacu și Lioara Alexandriuc în dosarele nr. 11.072/86/2010, nr. 11.009/86/2010, nr. 10.910/86/2010, nr. 10.898/86/2010, nr. 10.903/86/2010, nr. 10.899/86/2010, nr. 10.905/86/2010, nr. 10.901/86/2010, nr. 10.912/86/2010, nr. 10.907/86/2010, nr. 10.908/86/2010, nr. 10.911/86/2010, nr. 10.906/86/2010 și nr. 10.904/86/2010 ale Tribunalului Suceava — Secția civilă.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Curtea, având în vedere obiectul identic al excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în dosarele nr. 437D/2011—439D/2011, nr. 442D/2011—447D/2011, nr. 456D/2011, nr. 558D/2011, nr. 559D/2011, nr. 613D/2011—615D/2011, pune în discuție, din oficiu, problema conexării cauzelor.

Reprezentantul Ministerului Public nu se opune conexării dosarelor.

Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 438D/2011, nr. 439D/2011, nr. 442D/2011—447D/2011, nr. 456D/2011, nr. 558D/2011, nr. 559D/2011, nr. 613D/2011—615D/2011 la Dosarul nr. 437D/2011, care este primul înregistrat.

Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, sens în care invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

Prin încheierile din 24 martie 2011, pronunțate în dosarele nr. 10.902/86/2010, nr. 11.072/86/2010, nr. 11.009/86/2010, nr. 10.910/86/2010, nr. 10.898/86/2010, nr. 10.903/86/2010, nr. 10.899/86/2010, nr. 10.905/86/2010 și nr. 10.901/86/2010, încheierile din 28 martie 2011, pronunțate în dosarele nr. 10.912/86/2010 și nr. 10.911/86/2010, încheierile din 28 aprilie 2011, pronunțate în dosarele nr. 10.907/86/2010 și nr. 10.908/86/2010 și încheierile din 5 mai 2011, pronunțate în dosarele nr. 10.906/86/2010 și nr. 10.904/86/2010, **Tribunalul Suceava — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1—4 și art. 7 din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor.**

Excepția a fost ridicată de Maria Palade, Ileana Grămadă, Viorica Gogea, Valentin Cuciurean, Eugenia Rățoi, Maria Niculiță, Corneliu Popovici, Viorica Borș, Matilda Georgeta Mucileanu, Melentina Epure, Felicia Butnariu, Didina Balcan, Natalia Harabagiu, Eugenia Burlacu și Lioara Alexandriuc cu prilejul soluționării contestațiilor formulate împotriva deciziilor de pensionare.

În motivarea excepției de neconstituționalitate autorii acesteia arată, în esență, că înlăturarea **pensiei de serviciu de care se bucura personalul auxiliar din justiție** este contrară dispozițiilor constituționale care garantează și ocrotesc dreptul de proprietate privată, precum și celor referitoare la dreptul la pensie. În acest sens, arată că pensia reprezintă un „*bun*” în sensul stabilit prin jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, bucurându-se de protecția art. 1 din primul Protocol la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și un drept câștigat, întrucât a fost legal stabilit prin decizia de pensionare și nu a fost supus niciunei condiționări de ordin financiar. Astfel, se aduce atingere principiului constituțional al neretroactivității legii civile, dar și dispozițiilor Legii fundamentale referitoare la limitele restrângerii exercițiului unor drepturi sau libertăți. Totodată, arată că dispozițiile de lege criticate sunt discriminatorii, deoarece instituie norme mai favorabile sub aspectul condițiilor de recalculare a pensiei pentru militari, polițiști și funcționarii publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor în raport cu celelalte categorii de persoane ale căror pensii sunt supuse recalculării. Afectarea cuantumului pensiilor deja stabilite este contrară și celor statuate de Curtea Constituțională prin

Decizia nr. 375/2005 și Decizia nr. 57/2006, precum și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încălcându-se astfel principiul separației puterilor în stat. De asemenea, fiind afectate drepturi dobândite prin hotărâri judecătorești, se aduce atingere dreptului la un proces echitabil. În plus, arată că Legea nr. 19/2000 prevede dreptul titularului pensiei de a opta pentru cuantumul pensiei mai favorabil în cazul recalculării pensiei, drept confirmat de altfel și prin jurisprudența Curții Constituționale. Cu toate acestea, cu prilejul recalculării pensiilor speciale, nu s-a ținut cont de acest principiu. În sfârșit, susține că Legea nr. 119/2010 a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, întrucât nu au fost abrogate expres reglementările anterioare referitoare la pensiile speciale, nu au fost respectate normele privind fundamentarea actului normativ și nu a fost avut în vedere impactul socio-economic.

Tribunalul Suceava — Secția civilă consideră că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată.

În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele de vedere solicitate cu privire la excepția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 1—4 și art. 7 din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 441 din 30 iunie 2010.

Textele de lege criticate au următoarea redactare:

— Art. 1: „Pe data intrării în vigoare a prezentei legi, următoarele categorii de pensii, stabilite pe baza legislației anterioare, devin pensii în înțelesul Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare:

- a) pensiile militare de stat;
- b) pensiile de stat ale polițiștilor și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor;
- c) pensiile de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea;
- d) pensiile de serviciu ale personalului diplomatic și consular;
- e) pensiile de serviciu ale funcționarilor publici parlamentari;
- f) pensiile de serviciu ale deputaților și senatorilor;
- g) pensiile de serviciu ale personalului aeronautic civil navigant profesionist din aviația civilă;
- h) pensiile de serviciu ale personalului Curții de Conturi.”;

— Art. 2: „(1) Pensiile de serviciu anticipate și anticipate parțiale dintre cele prevăzute la art. 1 devin pensii pentru limită

de vârstă în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Pensiile anticipate de serviciu dintre cele prevăzute la art. 1 lit. c) și f) devin pensii pentru limită de vârstă în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(3) Pensiile de invaliditate și pensiile de urmaș dintre cele prevăzute la art. 1 devin pensii de invaliditate, respectiv pensii de urmaș, în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(4) Pensiile de serviciu, altele decât cele menționate la alin. (1)—(3), dintre cele prevăzute la art. 1, devin pensii pentru limită de vârstă în înțelesul Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.”;

— Art. 3: „(1) Pensiile prevăzute la art. 1, stabilite potrivit prevederilor legilor cu caracter special, convenite sau aflate în plată, se recalculează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, utilizând algoritmul de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În situația pensiilor dintre cele prevăzute la alin. (1), care au fost stabilite în baza legilor speciale, pensia din sistemul public se determină considerându-se a fi îndeplinite condițiile de acordare prevăzute de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(3) În termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, se elaborează metodologia de recalculare a pensiilor prevăzute la art. 1, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului.”;

— Art. 4: „(1) Recalcularea pensiilor prevăzute la art. 1 se realizează de către instituțiile în evidența cărora se află persoanele beneficiare, după cum urmează:

a) într-o perioadă de 5 luni de la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului prevăzute la art. 3 alin. (3), pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. a) și b);

b) într-o perioadă de 30 de zile de la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului prevăzute la art. 3 alin. (3), pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. c)—h).

(2) Cuantumul pensiilor recalculate potrivit prevederilor alin. (1) se stabilește în baza punctajului mediu anual, determinat potrivit prevederilor Legii nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, și se plătește de la data de întâi a lunii următoare expirării perioadei de recalculare prevăzute la alin. (1) lit. a) sau b), după caz.”;

— Art. 7: „(1) Procedura de stabilire, plată, suspendare, recalculare, încetare și contestare a pensiilor recalculate potrivit prezentei legi este cea prevăzută de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Pensiilor prevăzute la art. 2 li se aplică în mod corespunzător dispozițiile din Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare, care reglementează aceste categorii de pensii.”

Autorii excepției consideră că textele de lege criticate contravin următoarelor dispoziții din Constituție: art. 1 alin. (3)—(5) referitor la statul român, art. 15 alin. (2) referitor la principiul neretroactivității legii civile, art. 16 privind egalitatea în drepturi a cetățenilor, art. 44 privind dreptul de proprietate privată, art. 47 privind dreptul la pensie, art. 52 referitor la dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți, art. 56 privind contribuțiile

financiare, art. 135 referitor la economie și art. 136 privind proprietatea. De asemenea, invocă încălcarea art. 11 și art. 20 din Constituție prin raportare la dispozițiile art. 6 paragraful 1, art. 14 și art. 15 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, dispoziții referitoare la dreptul la un proces echitabil, interzicerea discriminării și derogarea în caz de urgență, art. 1 din primul Protocol la Convenția amintită, referitor la dreptul de proprietate, și art. 1 din Protocolul nr. 12 la aceeași Convenție, cu privire la interzicerea discriminării, precum și dispozițiile art. 23 din Cartea Socială Europeană revizuită privitor la dreptul persoanelor vârstnice la protecție socială. Totodată, este menționată jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului prin Hotărârea din 26 noiembrie 2002 pronunțată în Cauza *Buchen contra Cehiei*, Hotărârea din 16 septembrie 1996 pronunțată în Cauza *Gaygusuz contra Austriei*, Hotărârea din 18 februarie 2009 pronunțată în Cauza *Andrejeva contra Letoniei*, Hotărârea din 12 aprilie 2006 pronunțată în Cauza *Muller contra Austriei* ș.a. Totodată este invocată încălcarea art. 148 din Constituție prin raportare la dispozițiile Directivei 86/378/CEE privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei în regimurile profesionale de securitate socială, ale Directivei nr. 96/97/CE a Consiliului din 20 decembrie 1996 pentru modificarea Directivei 86/378/CEE privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei în cadrul regimurilor profesionale de securitate socială.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că unele dintre criticile formulate în prezenta cauză au mai fost supuse analizei instanței de contencios constituțional. Astfel, pronunțându-se asupra conformității Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor cu dispozițiile constituționale privind dreptul de proprietate privată, dreptul la pensie și principiul neretroactivității legii civile, Curtea, prin deciziile nr. 871 și nr. 873 din 25 iunie 2010, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, a reținut, în esență, că „pensiile de serviciu sunt compuse din două elemente, indiferent de modul de calcul specific stabilit de prevederile legilor speciale, și anume: pensia contributivă și un supliment din partea statului care, prin adunarea cu pensia contributivă, să reflecte cuantumul pensiei de serviciu stabilit în legea specială”. Acordarea acestui supliment, neavând ca temei contribuția la sistemul de asigurări sociale, „ține de politica statului în domeniul asigurărilor sociale și nu se subsumează dreptului constituțional la pensie, ca element constitutiv al acestuia”. Prin urmare, dobândirea dreptului la pensie specială „nu poate fi considerată ca instituind o obligație *ad aeternum* a statului de a acorda acest drept, singurul drept câștigat reprezentând doar prestațiile deja realizate până la intrarea în vigoare a noii reglementări și asupra cărora legiuitorul nu ar putea interveni decât prin încălcarea dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție. [...] Conformându-se dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție, textele de lege criticate afectează pensiile speciale doar pe viitor și numai în ceea ce privește cuantumul acestora. Celelalte condiții privind acordarea acestora, respectiv stagiul efectiv de activitate în acea profesie și vârsta eligibilă nu sunt afectate de noile reglementări. De asemenea, Legea privind instituirea unor măsuri în domeniul pensiilor nu se răsfrânge asupra prestațiilor deja obținute anterior intrării sale în vigoare, care constituie *facta praeterita*”.

Cu același prilej, Curtea a statuat că „partea necontributivă a pensiei de serviciu, chiar dacă poate fi încadrată, potrivit interpretării pe care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dat-o art. 1 din primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în noțiunea de «bun», ea reprezintă totuși, din această perspectivă, un drept câștigat numai cu privire la prestațiile de asigurări sociale realizate până la data intrării în vigoare a noii legi, iar suprimarea acestora pentru viitor nu are semnificația expropriării”.

Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să justifice reconsiderarea jurisprudenței în materie a Curții Constituționale, soluția și considerentele deciziilor amintite își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

Pentru aceleași rațiuni, circumscrise noțiunii de „drept câștigat” în ceea ce privește pensiile speciale, Curtea apreciază că nu pot fi reținute nici criticile referitoare la încălcarea principiului separației puterilor în stat ori a dreptului la un proces echitabil.

În ceea ce privește critica referitoare la existența unui tratament juridic diferențiat între diversele categorii socio-profesionale, de natură să creeze o situație privilegiată militarilor, precum și polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, Curtea reține că art. 5 alin. (2) din Legea nr. 119/2010 prevede că „*Pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. a) sau b), punctajul mediu anual realizat se determină prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale ale persoanelor la 20 de ani reprezentând stagiul complet de cotizare*”. Alin. (4) al aceluiași articol prevede că „*În cazul pensiilor prevăzute la alin. (1), pentru perioadele care constituie stagiul de cotizare și pentru care nu pot fi dovedite venituri de natură salarială, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează salariul mediu brut pe economie din perioadele respective*”.

Din contră, pentru celelalte categorii socio-profesionale prevăzute de art. 1 din Legea nr. 119/2010, art. 3 alin. (1) din același act normativ prevede că „*Pensiile prevăzute la art. 1, stabilite potrivit prevederilor legilor cu caracter special, convenite sau aflate în plată, se recalculează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, utilizând algoritmul de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare*”.

Art. 77 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 1 aprilie 2000, stabilea în acest sens că „*Punctajul mediu anual realizat de asigurat în perioada de cotizare se determină prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale realizate de asigurat în perioada de cotizare la numărul de ani corespunzător stagiului complet de cotizare, prevăzut în anexa nr. 3*”.

Anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2010 prevedea, ca regulă generală, un stagiul complet de cotizare de 25 de ani pentru femei, respectiv 30 de ani pentru bărbați, stagiul care creștea până la 30 de ani, respectiv 35 de ani pentru bărbați, până în anul 2015.

De asemenea, art. 161 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 stabilea că „*În condițiile în care, pentru o anumită perioadă care constituie stagiul de cotizare, în carnetul de muncă nu sunt*

înregistrate drepturile salariale, asiguratul poate prezenta acte doveditoare ale acestora. În caz contrar, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează salariul minim pe țară, în vigoare în perioada respectivă”.

Curtea constată că Legea nr. 19/2000 a fost abrogată prin Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 852 din 20 decembrie 2010. Însă, având în vedere incidența în cauză a dispozițiilor Legii nr. 19/2000, aflate în strânsă legătură cu obiectul controlului de constituționalitate, Curtea, potrivit celor statuate prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, urmează a se raporta și la aceste dispoziții de lege în contextul analizei art. 1—4 și art. 7 din Legea nr. 119/2010.

Din examinarea textelor de lege aplicabile în vederea recalculării pensiilor militare de stat, a pensiilor de stat ale polițiștilor și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, pe de o parte, și a textelor aplicabile recalculării celorlalte categorii de pensii menționate de art. 1 din Legea nr. 119/2010, de cealaltă parte, reiese voința legiuitorului de a crea un regim juridic distinct între categoriile de pensii comparate, regim ce tinde să creeze condiții mai favorabile privind recalcularea pensiilor prevăzute la art. 1 lit. a) și b) din legea amintită.

Așa fiind, urmează ca instanța de contencios constituțional să analizeze dacă o astfel de diferență de tratament juridic are semnificația încălcării principiului constituțional al egalității în drepturi a cetățenilor.

În vederea acestui demers, trebuie amintit că, potrivit celor statuate în mod constant în jurisprudența în materie a Curții Constituționale, art. 16 alin. (1) din Constituție impune legiuitorului instituirea unui tratament juridic identic pentru situații obiectiv identice. Împrejurări diferite, care plasează diferitele categorii de persoane în situații obiectiv diferite, justifică însă, iar uneori chiar impun instituirea unui tratament juridic diferit, fără ca prin aceasta să se aducă vreo atingere principiului egalității în drepturi.

În situația actului normativ analizat, obiectivul este acela de a transforma anumite tipuri speciale, preferențiale de pensii, în al căror quantum se regăsea o semnificativă componentă necontributivă, în pensii în înțelesul Legii nr. 19/2000, întemeiate pe principiul contributivității.

Din această perspectivă, Legea nr. 119/2010 nu face nicio deosebire între diferitele categorii de pensii supuse acestui proces, componenta necontributivă a pensiei speciale fiind deopotrivă eliminată pentru toate categoriile de pensii menționate în art. 1.

Ceea ce diferă sunt condițiile de recalculare a pensiilor în sistemul public de pensii, respectiv stagiile de cotizare în funcție de care se calculează punctajul mediu anual și quantumul veniturilor care se iau în calcul la stabilirea pensiilor, dar care nu pot fi dovedite.

Curtea observă că în sistemul public de pensii există mai multe categorii socio-profesionale care se bucură de un regim juridic mai favorabil în ceea ce privește calculul pensiilor, fără ca aceasta să aibă semnificația unei discriminări. În acest sens, pot fi amintite persoanele care au desfășurat activitatea în condiții deosebite ori speciale de muncă și care beneficiază de vârste de pensionare și stagii de cotizare mai reduse. Factorul determinant în instituirea tratamentului juridic diferențiat îl

constituie condițiile specifice în care aceste categorii socio-profesionale și-au desfășurat activitatea.

În ceea ce privește persoanele care se încadrează în ipoteza dispozițiilor art. 1 lit. a) și b) din Legea nr. 119/2010, o relevanță deosebită o au considerentele Deciziei nr. 1.237 din 6 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 24 noiembrie 2010, în care Curtea, analizând din perspectiva criticii raportate la art. 16 alin. (1) din Constituție prevederile Legii privind sistemul unitar de pensii publice, arăta că dispozițiile mai favorabile aplicabile cadrelor militare în activitate, soldaților și gradaților voluntari, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale sub aspectul acordării dreptului la pensie sunt justificate de „natura activității desfășurate, care creează condițiile unei uzuri corporale accentuate prin expunere la pericole de vătămare corporală și chiar de amenințare a vieții”.

Curtea apreciază că aceleași rațiuni impun și în prezenta cauză respingerea ca neîntemeiată a criticilor raportate la principiul constituțional al egalității în drepturi, categoriile socio-profesionale comparate aflându-se în situații obiectiv diferite, care justifică instituirea unui tratament juridic diferențiat.

Referitor la susținerea potrivit căreia dispozițiile Legii nr. 119/2010 nu permit ca, în urma recalculării, titularul pensiei să poată opta pentru quantumul mai avantajos, Curtea reține că un asemenea drept a fost prevăzut de Legea nr. 19/2000 numai pentru pensiile din sistemul public de pensii, respectiv cele întemeiate pe sistemul contributiv, întrucât numai în acest caz quantumul pensiei poate fi considerat ca fiind un drept câștigat. Se impune a fi amintite, în acest context, cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 872 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, în care s-au statuat următoarele: „Quantumul pensiei, stabilit potrivit principiului contributivității, se constituie într-un drept câștigat, astfel încât diminuarea acesteia nu poate fi acceptată nici măcar cu caracter temporar. Prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana în cauză practic și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în quantumul rezultat prin aplicarea principiului contributivității; astfel, contributivitatea ca principiu este de esența dreptului la pensie, iar derogările, chiar și temporare, referitoare la obligația statului de a plăti quantumul pensiei, rezultat în urma aplicării acestui principiu, afectează substanța dreptului la pensie.

Aceasta nu înseamnă că legea nu poate în viitor să reașeze sistemul de calcul al pensiilor, bazându-se, însă, tot pe principiul contributivității, pentru că, în caz contrar, s-ar ajunge la negarea evoluției în reglementarea juridică a acestui domeniu. De aceea, dacă prin reșezarea sistemului de calcul al pensiei în sensul arătat mai sus rezultă un quantum mai mic al acesteia, statul este obligat să adopte reglementări similare art. 180 alin. (7) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 1 aprilie 2000, și anume să mențină în plată quantumul pensiei stabilit potrivit reglementărilor anterior în vigoare dacă acesta este mai avantajos. Aceasta este o măsură de protecție a persoanelor care beneficiază de pensie în sensul art. 47 alin. (2) din Constituție, constituind, de asemenea, o speranță legitimă a

asiguratului, întemeiată pe prevederile legale în vigoare cu privire la obținerea și încasarea unui anumit quantum al pensiei.”

Din această perspectivă, este evident că nu se poate vorbi despre o identitate de situații între prevederile Legii nr. 19/2000 și dispozițiile de lege criticate ale Legii nr. 119/2010, astfel că tratamentul juridic diferit nu poate dobândi semnificația unei încălcări a principiului egalității în drepturi a cetățenilor ori a principiului neretroactivității legii civile.

În ceea ce privește argumentele referitoare la nerespectarea dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție din perspectiva existenței unei neconcordanțe între dispozițiile Legii nr. 119/2010 și prevederile Legii nr. 24/2010 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, Curtea constată că, în jurisprudența sa, s-a pronunțat și cu privire la aceste critici de neconstituționalitate. Astfel, prin Decizia nr. 871/2010 a arătat că legiuitorul a menținut într-adevăr în vigoare reglementările referitoare la stabilirea pensiei de serviciu, însă, prin art. 12 al legii criticate, a stabilit că „Persoanele ale căror drepturi la pensie sunt stabilite, în condițiile legii, ulterior datei intrării în vigoare a prezentei legi,

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1—4 și art. 7 din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, excepție ridicată de Maria Palade, Ileana Grămadă, Viorica Gogea, Valentin Cuciurean, Eugenia Rățoi, Maria Niculiță, Corneliu Popovici, Viorica Borș, Matilda Georgeta Mucileanu, Melentina Epure, Felicia Butnariu, Didina Balcan, Natalia Harabagiu, Eugenia Burlacu și Lioara Alexandriuc în dosarele nr. 10.902/86/2010, nr. 11.072/86/2010, nr. 11.009/86/2010, nr. 10.910/86/2010, nr. 10.898/86/2010, nr. 10.903/86/2010, nr. 10.899/86/2010, nr. 10.905/86/2010, nr. 10.901/86/2010, nr. 10.912/86/2010, nr. 10.907/86/2010, nr. 10.908/86/2010, nr. 10.911/86/2010, nr. 10.906/86/2010 și nr. 10.904/86/2010 ale Tribunalului Suceava — Secția civilă.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 27 septembrie 2011.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent,
Patricia Marilena Ionea

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 1.270

din 27 septembrie 2011

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor

Augustin Zegrean	— președinte
Aspazia Cojocar	— judecător
Acsinte Gaspar	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Iulia Antoanella Motoc	— judecător
Ion Predescu	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător

Tudorel Toader	— judecător
Patricia Marilena Ionea	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror
Antonia Constantin.

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în

domeniul pensiilor, excepție ridicată din oficiu de Curtea de Apel Craiova — Secția a II-a civilă și pentru conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 12.431/63/2010 și care face obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 714D/2011.

La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Președintele dispune să se facă apelul și în dosarele nr. 715D/2011, nr. 716D/2011, nr. 718D/2011—721D/2011, nr. 791D/2011—793D/2011 și nr. 808D/2011—818D/2011, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a aceluiași dispoziții de lege, excepție ridicată din oficiu de Curtea de Apel Craiova — Secția a II-a civilă și pentru conflicte de muncă și asigurări sociale în dosarele nr. 12.660/63/2010, nr. 11.747/63/2010, nr. 3.657/104/2010, nr. 2.922/104/2010, nr. 3.390/104/2010, nr. 3.472/104/2010, nr. 3.499/104/2010, nr. 2.902/104/2010, nr. 3.131/104/2010, nr. 3.496/104/2010, nr. 3.477/104/2010, nr. 3.654/104/2010, nr. 3.739/104/2010, nr. 3.710/104/2010, nr. 3.388/104/2010, nr. 2.918/104/2010, nr. 3.480/104/2010, nr. 3.447/104/2010, nr. 3.006/104/2010 și nr. 2.865/104/2010.

La apelul nominal răspund avocatul Emilian Popescu pentru partea Dorina Popescu, prin moștenitorii Emilian Popescu și Ovidiu Ioan Popescu, precum și avocatul Lacrima Ciorbea pentru părțile Adina Magda Rădulescu, Ion Crachină, Mihai Mihăilescu, Ilie Incrosnatu și Dumitru Chelaru. Lipsesc celelalte părți, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Avocatul Lacrima Ciorbea arată că în dosarele nr. 718D/2011 și nr. 809D/2011—812D/2011 **Asociația Națională a Pensionarilor din Serviciul Auxiliar de Specialitate al Instanțelor Judecătorești și al Parchetelor, Asociația Națională a Aviatorilor Pensionari din România și Asociația Funcționarilor Publici Parlamentari din România „Legifer”** au depus cereri de intervenție în interes propriu și în interesul părților Adina Magda Rădulescu, Ion Crachină, Mihai Mihăilescu, Ilie Incrosnatu și Dumitru Chelaru și solicită admiterea acestor cereri. În acest sens arată că dispozițiile Legii nr. 119/2010 afectează toate aceste categorii de persoane, beneficiare ale unor pensii speciale.

Avocatul Emilian Popescu solicită, de asemenea, admiterea cererii de intervenție.

Reprezentantul Ministerului Public solicită respingerea ca inadmisibilă a cererii de intervenție a Asociației Naționale a Pensionarilor din Serviciul Auxiliar de Specialitate al Instanțelor Judecătorești și al Parchetelor, Asociației Naționale a Aviatorilor Pensionari din România și a Asociației Funcționarilor Publici Parlamentari din România „Legifer”, invocând în acest sens dispozițiile art. 30 alin. (3) din Legea nr. 47/1992.

Deliberând, Curtea, în temeiul art. 14 din Legea nr. 47/1992, respinge ca inadmisibilă cererea de intervenție a Asociației Naționale a Pensionarilor din Serviciul Auxiliar de Specialitate al Instanțelor Judecătorești și al Parchetelor, a Asociației Naționale a Aviatorilor Pensionari din România și a Asociației Funcționarilor Publici Parlamentari din România „Legifer”.

Curtea, având în vedere obiectul identic al excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în dosarele nr. 714D/2011—716D/2011, nr. 718D/2011—721D/2011, nr. 791D/2011—

793D/2011 și nr. 808D/2011—818D/2011, pune în discuție, din oficiu, problema conexării cauzelor.

Părțile prezente sunt de acord cu conexarea dosarelor.

Reprezentantul Ministerului Public nu se opune conexării dosarelor.

Curtea, în temeiul art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 715D/2011, nr. 716D/2011, nr. 718D/2011—721D/2011, nr. 791D/2011—793D/2011 și nr. 808D/2011—818D/2011 la Dosarul nr. 714D/2011, care este primul înregistrat.

Cauza fiind în stare de judecată, președintele acordă cuvântul avocatului Emilian Popescu, care solicită admiterea excepției de neconstituționalitate, arătând că dispozițiile Legii nr. 119/2010 sunt contrare prevederilor art. 15 alin. (2) și art. 44 din Constituție prin aceea că afectează drepturi subiective născute anterior intrării legii în vigoare. De asemenea, arată că dreptul la pensie reprezintă un „bun”, astfel că reducerea pensiei are semnificația unei exproprieri realizate fără respectarea dispozițiilor Constituției.

Reprezentantul părților Adina Magda Rădulescu, Ion Crachină, Mihai Mihăilescu, Ilie Incrosnatu și Dumitru Chelaru solicită admiterea excepției de neconstituționalitate, arătând că, de la data pronunțării Curții Constituționale asupra actului normativ criticat prin deciziile nr. 871/2010 și nr. 873/2010, au intervenit elemente noi, care justifică reconsiderarea jurisprudenței în materie a Curții Constituționale. În acest sens arată că pe rolul instanțelor de judecată se află un număr foarte mare de contestații privind recalcularea pensiilor și că, în multe cazuri, instanțele au dispus repunerea în plată a pensiilor de serviciu și plata diferenței dintre pensiile de serviciu și pensia contributivă. De asemenea, ca urmare a abrogării Hotărârii Guvernului nr. 737/2010 privind metodologia de recalculare a categoriilor de pensii de serviciu prevăzute la art. 1 lit. c)—h) din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, unele case de pensii au repus în plată pensiile speciale, în timp ce altele nu. Referitor la critica de neconstituționalitate formulată, arată că actul normativ criticat este retroactiv, aducând atingere unor drepturi câștigate anterior. De asemenea, Legea nr. 119/2010 are și un caracter discriminatoriu, întrucât nu permite ca în urma recalculării pensiei să fie păstrat în plată cuantumului mai avantajos, ceea ce art. 180 din Legea nr. 19/2000 permitea pentru toți beneficiarii pensiilor în sistemul acestei din urmă legi. Totodată, arată că pensia reprezintă un „bun” în sensul art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel că diminuarea ei este contrară prevederilor art. 44 din Constituție. În același context arată că măsurile adoptate prin Legea nr. 119/2010 nu sunt justificate în realitate de realizarea unor economii bugetare. În sfârșit, susține că actul normativ criticat a fost adoptat cu încălcarea dispozițiilor art. 146 din Constituție, întrucât promulgarea legii a fost făcută înaintea trecerii termenului de două zile prevăzut pentru exercitarea dreptului de a ataca legea pe calea controlului de constituționalitate *a priori*.

Reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, sens în care invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

Prin încheierile din 15 aprilie 2011, pronunțate în dosarele nr. 3.499/104/2010, nr. 2.902/104/2010, nr. 3.131/104/2010 și nr. 3.496/104/2010, încheierile din 6 mai 2011, pronunțate în dosarele nr. 12.431/63/2010, nr. 12.660/63/2010 și nr. 11.747/63/2010, încheierile din 20 mai 2011, pronunțate în dosarele nr. 3.657/104/2010, nr. 2.922/104/2010, nr. 3.390/104/2010, nr. 3.472/104/2010, nr. 3.480/104/2010, nr. 3.447/104/2010, nr. 3.006/104/2010 și nr. 2.865/104/2010, încheierile din 30 mai 2011, pronunțate în dosarele nr. 3.739/104/2010, nr. 3.710/104/2010, nr. 3.388/104/2010 și nr. 2.918/104/2010, și încheierile din 6 iunie 2011, pronunțate în dosarele nr. 3.477/104/2010 și nr. 3.654/104/2010, **Curtea de Apel Craiova — Secția a II-a civilă și pentru conflicte de muncă și asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor.**

Excepția a fost ridicată, din oficiu, de instanța de judecată cu prilejul soluționării unor contestații privind decizii de pensionare.

În motivarea excepției de neconstituționalitate **Curtea de Apel Craiova — Secția a II-a civilă și pentru conflicte de muncă și asigurări sociale** arată, în esență, că legea criticată aduce atingere modalității în care legea anterioară a constituit dreptul la pensie, cu consecințe drastice asupra cuantumului pensiei. Așa fiind, este încălcat principiul neretroactivității legii civile. De asemenea, arată că decizia de pensionare reprezintă un titlu de creanță asupra statului, precum și faptul că partea necontributivă a pensiei de serviciu constituie o compensație acordată pentru a contrabalansa interdicțiile și îngrădirile unor categorii socioprofesionale cu un statut special. Prin urmare, având în vedere rațiunile ce au stat la baza recunoașterii acestei compensații, statul nu are posibilitatea de a interveni ulterior pe cale legislativă pentru anihilarea unei pensii speciale aflate în plată, întrucât, la momentul acordării acesteia, nu a fost condiționată de existența resurselor financiare ale statului. În același context amintește că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pensia reprezintă un „bun”, intrând astfel în sfera de protecție a art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, afectarea cuantumului pensiei prin recalculare dobândește semnificația unei încălcări a dreptului de proprietate privată. În sfârșit, susține că Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor creează o discriminare între categoriile socioprofesionale prevăzute la art. 1. În acest sens arată că persoanele prevăzute la art. 1 lit. a) și b) din lege se bucură de un mod de recalculare a pensiei mai avantajos în raport cu celelalte categorii de persoane prevăzute de art. 1, prin aceea că punctajul mediu anual realizat se determină prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale ale persoanelor la 20 de ani, reprezentând stagiul complet de cotizare, iar pentru perioadele care constituie stagiul de cotizare și pentru care nu pot fi dovedite venituri de natură salarială, la determinarea

punctajului mediu anual se utilizează salariul mediu brut pe economie din perioadele respective. Din contră, pentru celelalte categorii socioprofesionale, stagiul complet de cotizare este calculat în funcție de data nașterii, așa cum se prevede în anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2000, iar pentru perioadele care constituie stagiul de cotizare și nu pot fi dovedite se utilizează salariul minim pe țară, așa cum prevede art. 161 alin. (2) din Legea nr. 19/2000.

În conformitate cu dispozițiile art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, precum și Avocatului Poporului, pentru a-și formula punctele de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

Guvernul consideră că excepția de neconstituționalitate nu este întemeiată, sens în care invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului nu au comunicat punctele de vedere solicitate cu privire la excepția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierile de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, susținerile părților prezente, concluziile procurorului, dispozițiile de lege criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile Legii nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 441 din 30 iunie 2010.

Curtea de Apel Craiova — Secția a II-a civilă și pentru conflicte de muncă și asigurări sociale consideră că prevederile de lege criticate contravin următoarelor dispoziții din Constituție: art. 15 alin. (2) referitor la neretroactivitatea legii civile, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi a cetățenilor și art. 44 privind proprietatea privată. De asemenea, invocă dispozițiile art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, prin Hotărârea din 12 octombrie 2004 pronunțată în Cauza *Kjartan Ásmundsson contra Islandei*, Hotărârea din 5 martie 2009 pronunțată în Cauza *Sandra Janković contra Croației*, Hotărârea din 28 aprilie 2009 pronunțată în Cauza *Rasmussen contra Poloniei*, Hotărârea din 15 iunie 1999 pronunțată în Cauza *Domalewski contra Poloniei*, Hotărârea din 28 mai 1985 pronunțată în Cauza *Abdulaziz, Cabales and Balkandali contra Regatului Unit* și Hotărârea din 26 noiembrie 2002 pronunțată în Cauza *Buchen contra Cehiei*.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că s-a mai pronunțat cu privire la conformitatea actului normativ criticat în raport cu prevederile Constituției referitoare la dreptul de proprietate și principiul neretroactivității legii civile. Astfel, prin deciziile nr. 871 și nr. 873 din 25 iunie 2010, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, Curtea a reținut, în esență, că „pensiile de serviciu sunt

compuse din două elemente, indiferent de modul de calcul specific stabilit de prevederile legilor speciale, și anume: pensia contributivă și un supliment din partea statului care, prin adunarea cu pensia contributivă, să reflecte cuantumul pensiei de serviciu stabilit în legea specială”. Acordarea acestui supliment, neavând ca temei contribuția la sistemul de asigurări sociale, „ține de politica statului în domeniul asigurărilor sociale și nu se subsumează dreptului constituțional la pensie, ca element constitutiv al acestuia”. Prin urmare, dobândirea dreptului la pensie specială „nu poate fi considerată ca instituind o obligație *ad aeternum* a statului de a acorda acest drept, singurul drept câștigat reprezentând doar prestațiile deja realizate până la intrarea în vigoare a noii reglementări și asupra cărora legiuitorul nu ar putea interveni decât prin încălcarea dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție. [...] Conformându-se dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție, textele de lege criticate afectează pensiile speciale doar pe viitor, și numai în ceea ce privește cuantumul acestora. Celelalte condiții privind acordarea acestora, respectiv stagiul efectiv de activitate în acea profesie și vârsta eligibilă nu sunt afectate de noile reglementări. De asemenea, Legea privind instituirea unor măsuri în domeniul pensiilor nu se răsfrânge asupra prestațiilor deja obținute anterior intrării sale în vigoare, care constituie *facta praeterita*.”

Cu același prilej Curtea a statuat că „partea necontributivă a pensiei de serviciu, chiar dacă poate fi încadrată, potrivit interpretării pe care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dat-o art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în noțiunea de «bun», ea reprezintă totuși, din această perspectivă, un drept câștigat numai cu privire la prestațiile de asigurări sociale realizate până la data intrării în vigoare a noii legi, iar suprimarea acestora pentru viitor nu are semnificația exproprierii.”

Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să justifice reconsiderarea jurisprudenței în materie a Curții Constituționale, soluția și considerentele deciziilor amintite își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

În ceea ce privește critica referitoare la existența unui tratament juridic diferențiat între diversele categorii socio-profesionale, de natură să creeze o situație privilegiată militarilor, precum și polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, Curtea reține că art. 5 alin. (2) din Legea nr. 119/2010 prevede că: „*Pentru pensiile prevăzute la art. 1 lit. a) sau b), punctajul mediu anual realizat se determină prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale ale persoanelor la 20 de ani reprezentând stagiul complet de cotizare.*” Alin. (4) al aceluiași articol prevede că: „*În cazul pensiilor prevăzute la alin. (1), pentru perioadele care constituie stagiul de cotizare și pentru care nu pot fi dovedite venituri de natură salarială, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează salariul mediu brut pe economie din perioadele respective.*”

Din contră, pentru celelalte categorii socioprofesionale prevăzute de art. 1 din Legea nr. 119/2010, art. 3 alin. (1) din același act normativ prevede că: „*Pensiile prevăzute la art. 1, stabilite potrivit prevederilor legilor cu caracter special, convenite sau aflate în plată, se recalculează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, utilizând algoritmul*

de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.”

Art. 77 alin. (1) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 1 aprilie 2000, stabilea în acest sens că: „*Punctajul mediu anual realizat de asigurat în perioada de cotizare se determină prin împărțirea numărului de puncte rezultat din însumarea punctajelor anuale realizate de asigurat în perioada de cotizare la numărul de ani corespunzător stagiului complet de cotizare, prevăzut în anexa nr. 3.*”

Anexa nr. 3 la Legea nr. 19/2010 prevedea, ca regulă generală, un stagiul complet de cotizare de 25 de ani pentru femeii, respectiv 30 de ani pentru bărbații, stagiul creștea până la 30 de ani, respectiv 35 de ani pentru bărbații până în anul 2015.

De asemenea, art. 161 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 stabilea că: „*În condițiile în care, pentru o anumită perioadă care constituie stagiul de cotizare, în carnetul de muncă nu sunt înregistrate drepturile salariale, asiguratul poate prezenta acte doveditoare ale acestora. În caz contrar, la determinarea punctajului mediu anual se utilizează salariul minim pe țară, în vigoare în perioada respectivă.*”

Curtea constată că Legea nr. 19/2000 a fost abrogată prin Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 852 din 20 decembrie 2010. Având în vedere însă incidența în cauză a dispozițiilor Legii nr. 19/2000, aflate în strânsă legătură cu obiectul controlului de constituționalitate, Curtea, potrivit celor statuate prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, urmează a se raporta și la aceste dispoziții de lege în contextul analizei art. 1—4 și art. 7 din Legea nr. 119/2010.

Din examinarea textelor de lege aplicabile în vederea recalculării pensiilor militare de stat, a pensiilor de stat ale polițiștilor și ale funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, pe de o parte, și a textelor aplicabile recalculării celorlalte categorii de pensii menționate de art. 1 din Legea nr. 119/2010, pe de altă parte, reiese voința legiuitorului de a crea un regim juridic distinct între categoriile de pensii comparate, regim ce tinde să creeze condiții mai favorabile privind recalcularea pensiilor prevăzute la art. 1 lit. a) și b) din legea amintită.

Așa fiind, urmează ca instanța de contencios constituțional să analizeze dacă o astfel de diferență de tratament juridic are semnificația încălcării principiului constituțional al egalității în drepturi a cetățenilor.

În vederea acestui demers, Curtea amintește că, potrivit celor statuate în mod constant în jurisprudența sa în materie, art. 16 alin. (1) din Constituție impune legiuitorului instituirea unui tratament juridic identic pentru situații obiectiv identice. Împrejurări diferite, care plasează diferitele categorii de persoane în situații obiectiv diferite, justifică însă, iar uneori chiar impun instituirea unui tratament juridic diferit, fără ca prin aceasta să se aducă vreo atingere principiului egalității în drepturi.

În situația actului normativ analizat, obiectivul este acela de a transforma anumite tipuri speciale, preferențiale de pensii, în al căror cuantum se regăsea o semnificativă componentă necontributivă, în pensii în înțelesul Legii nr. 19/2000, întemeiate pe principiul contributivității.

Din această perspectivă, Legea nr. 119/2010 nu face nicio deosebire între diferitele categorii de pensii supuse acestui proces, componenta necontributivă a pensiei speciale fiind deopotrivă eliminată pentru toate categoriile de pensii menționate în art. 1.

Ceea ce diferă sunt condițiile de recalculare a pensiilor în sistemul public de pensii, respectiv stagiile de cotizare în funcție de care se calculează punctajul mediu anual și cuantumul veniturilor care se iau în calcul la stabilirea pensiilor, dar care nu pot fi dovedite.

Curtea observă că în sistemul public de pensii există mai multe categorii socioprofessionale care se bucură de un regim juridic mai favorabil în ceea ce privește calculul pensiilor, fără ca aceasta să aibă semnificația unei discriminări. În acest sens pot fi amintite persoanele care au desfășurat activitatea în condiții deosebite ori speciale de muncă și care beneficiază de vârste de pensionare și stagii de cotizare mai reduse. Factorul determinant în instituirea tratamentului juridic diferențiat îl constituie condițiile specifice în care aceste categorii socio-profesionale au desfășurat activitatea.

În ceea ce privește persoanele care se încadrează în ipoteza dispozițiilor art. 1 lit. a) și b) din Legea nr. 119/2010, o relevanță deosebită o au considerentele Deciziei nr. 1.237 din 6 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 24 noiembrie 2010, în care Curtea, analizând din perspectiva criticii raportate la art. 16 alin. (1) din Constituție prevederile Legii privind sistemul unitar de pensii publice, arăta că dispozițiile mai favorabile aplicabile cadrelor militare în activitate, soldaților și gradaților voluntari, polițiștilor și funcționarilor publici cu statut special din sistemul administrației penitenciarelor, din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale, sub aspectul acordării dreptului la pensie, sunt justificate de „natura activității desfășurate, care creează condițiile unei uzuri corporale accentuate prin expunere la pericole de vătămare corporală și chiar de amenințare a vieții”.

Curtea apreciază că aceleași rațiuni impun și în prezenta cauză respingerea ca neîntemeiată a criticilor raportate la principiul constituțional al egalității în drepturi, categoriile socio-profesionale comparate aflându-se în situații obiectiv diferite, care justifică instituirea unui tratament juridic diferențiat.

Referitor la susținerea potrivit căreia dispozițiile Legii nr. 119/2010 nu permit ca, în urma recalculării, titularul pensiei să poată opta pentru cuantumului mai avantajos, Curtea reține că un asemenea drept a fost prevăzut de Legea nr. 19/2000 numai pentru pensiile din sistemul public de pensii, respectiv cele întemeiate pe sistemul contributiv, întrucât numai în acest caz cuantumului pensiei poate fi considerat ca fiind un drept câștigat.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, excepție ridicată din oficiu de Curtea de Apel Craiova — Secția a II-a civilă și pentru conflicte de muncă și asigurări sociale în dosarele nr. 12.431/63/2010, nr. 12.660/63/2010, nr. 11.747/63/2010, nr. 3.657/104/2010, nr. 2.922/104/2010,

Au o deosebită relevanță în acest context cele reținute de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 872 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, în care s-au statuat următoarele: „Cuantumul pensiei, stabilit potrivit principiului contributivității, se constituie într-un drept câștigat, astfel încât diminuarea acesteia nu poate fi acceptată nici măcar cu caracter temporar. Prin sumele plătite sub forma contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale, persoana în cauză practic și-a câștigat dreptul de a primi o pensie în cuantum rezultat prin aplicarea principiului contributivității; astfel, contributivitatea ca principiu este de esența dreptului la pensie, iar derogările, chiar și temporare, referitoare la obligația statului de a plăti cuantumului pensiei, rezultat în urma aplicării acestui principiu, afectează substanța dreptului la pensie.

Aceasta nu înseamnă că legea nu poate în viitor să reașeze sistemul de calcul al pensiilor, bazându-se, însă, tot pe principiul contributivității, pentru că, în caz contrar, s-ar ajunge la negarea evoluției în reglementarea juridică a acestui domeniu. De aceea, dacă prin reșezarea sistemului de calcul al pensiei în sensul arătat mai sus rezultă un cuantum mai mic al acesteia, statul este obligat să adopte reglementări similare art. 180 alin. (7) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 140 din 1 aprilie 2000, și anume să mențină în plată cuantumului pensiei stabilit potrivit reglementărilor anterior în vigoare dacă acesta este mai avantajos. Aceasta este o măsură de protecție a persoanelor care beneficiază de pensie în sensul art. 47 alin. (2) din Constituție, constituind, de asemenea, o speranță legitimă a asiguratului, întemeiată pe prevederile legale în vigoare cu privire la obținerea și încasarea unui anumit cuantum al pensiei.”

Din această perspectivă este evident că nu se poate vorbi despre o identitate de situații între prevederile Legii nr. 19/2000 și dispozițiile de lege criticate ale Legii nr. 119/2010, astfel că tratamentul juridic diferit nu poate dobândi semnificația unei încălcări a principiului egalității în drepturi a cetățenilor ori a principiului neretroactivității legii civile.

Cât privește critica invocată de reprezentantul părților Adina Magda Rădulescu, Ion Crachină, Mihai Mihăilescu, Ilie Incrosnatu și Dumitru Chelaru, referitoare la încălcarea art. 146 din Constituție, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor art. 14 și art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, aceasta nu poate constitui obiect al controlului de constituționalitate, instanța de contencios constituțional nefiind sesizată cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 119/2010 în raport cu textul constituțional mai sus amintit.

nr. 3.390/104/2010, nr. 3.472/104/2010, nr. 3.499/104/2010, nr. 2.902/104/2010, nr. 3.131/104/2010, nr. 3.496/104/2010, nr. 3.477/104/2010, nr. 3.654/104/2010, nr. 3.739/104/2010, nr. 3.710/104/2010, nr. 3.388/104/2010, nr. 2.918/104/2010, nr. 3.480/104/2010, nr. 3.447/104/2010, nr. 3.006/104/2010 și nr. 2.865/104/2010.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 27 septembrie 2011.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,

AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent, **Patricia Marilena Ionea**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 1.283

din 29 septembrie 2011

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 lit. h) și art. 3 din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor

Augustin Zegrean	— președinte
Aspazia Cojocaru	— judecător
Acsinte Gaspar	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Iulia Antoanella Motoc	— judecător
Ion Predescu	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Antonia Constantin.

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, excepție ridicată de Ion Mușat în Dosarul nr. 11.642/118/2010 al Tribunalului Constanța — Secția civilă și care formează obiectul Dosarului nr. 4.694D/2010.

La apelul nominal se constată lipsa părților, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, invocând Decizia Curții Constituționale nr. 871 din 25 iunie 2010.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 15 noiembrie 2010, pronunțată în Dosarul nr. 11.642/118/2010, **Tribunalul Constanța — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor**, excepție ridicată de Ion Mușat într-o cauză având ca obiect anularea deciziei de recalculare a pensiei în baza Legii nr. 119/2010 și menținerea deciziei prin care i s-a stabilit dreptul la o pensie de serviciu.

În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată, în esență, că personalul Curții de Conturi este îndrituit să obțină pensie de serviciu, motivat de faptul că, potrivit Legii nr. 94/1992

privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, beneficia de o asemenea pensie în condițiile prevăzute de lege pentru funcționarul public parlamentar, care, la rândul său, beneficia de pensie de serviciu în cuantumul prevăzut pentru magistrați. Se arată că, pe perioada exercitării funcției de controlor financiar în cadrul Curții de Conturi, similar magistratului, persoana este supusă unor interdicții și incompatibilități, iar dificultatea funcției a și impus acordarea unor sporuri de risc și suprasolicitare neuropsihică pe parcursul exercitării acesteia.

Se susține că prevederile art. 1 lit. h) și art. 3 din Legea nr. 119/2010 încalcă principiul neretroactivității legii, întrucât noua lege nu a procedat la o recalculare a drepturilor de pensie stabilite prin legea anterioară, ci la schimbarea modului de calcul al acesteia, a elementelor esențiale ale procedurii de stabilire a pensiei. Se arată că, la momentul intrării în vigoare a Legii nr. 119/2010, s-a produs o încălcare a dreptului de proprietate privată a autorului excepției, a unui drept câștigat, întrucât acesta era deja proprietar în privința cuantumului pensiei aflate în plată. Se mai arată că prin scăderea pensiei sale de la 5.680 lei la 1.849 lei s-a adus atingere nivelului său de trai, ceea ce constituie o încălcare a prevederilor constituționale ale art. 47 (și nu art. 43 cum greșit menționează autorul excepției).

Tribunalul Constanța — Secția civilă apreciază că excepția de neconstituționalitate formulată este neîntemeiată. Se arată că dispozițiile legale criticate nu încalcă principiul neretroactivității legii, întrucât acestea se aplică de la data intrării lor în vigoare, neafectând cuantumul pensiilor dobândite până la această dată. Se mai susține că autorul excepției nu a dobândit un drept de proprietate asupra cuantumului pensiei ce depășea partea contributivă a acesteia; cuantumul pensiei ce depășește partea contributivă este doar un adaos, un beneficiu acordat pentru anumite categorii profesionale. Se mai apreciază că nu există similitudine de statut juridic între magistrați și personalul Curții de Conturi, întrucât competențele specifice și importanța socială a activității acestor categorii sunt diferite.

Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului

Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

Guvernul apreciază că excepția de neconstituționalitate ridicată este inadmisibilă, întrucât textele legale criticate nu mai sunt formal în vigoare, epuizându-și efectele juridice odată cu transformarea pensiilor speciale în pensii contributive. În acest sens, se mai arată că, în momentul de față, este aplicabilă numai Legea nr. 263/2010 în privința sistemului de pensii publice, aspect subliniat și prin Decizia Curții Constituționale nr. 1.237 din 6 octombrie 2010.

Avocatul Poporului arată că legea criticată nu aduce nicio atingere pensiei deja încasate, recalcularea pensiilor speciale operând numai pentru viitor. În privința pretensei încălcări a prevederilor art. 44 și art. 47 din Constituție, se apreciază că măsurile de recalculare a pensiei speciale nu afectează partea contributivă a pensiei, ci numai suplimentul suportat de bugetul de stat; în acest sens, este invocată Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010. În fine, se susține că personalul Curții de Conturi nu se află în aceeași situație juridică cu magistrații, între aceste categorii existând diferențe de statut juridic.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum rezultă din încheierea de sesizare, îl constituie dispozițiile Legii nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 441 din 30 iunie 2010. În realitate, din motivarea excepției de neconstituționalitate, rezultă că aceasta privește numai dispozițiile art. 1 lit. h) și art. 3 din Legea nr. 119/2010, texte asupra cărora Curtea, potrivit jurisprudenței sale, urmează a se pronunța prin prezenta decizie. Acestea au următorul cuprins:

— Art. 1 lit. h): „Pe data intrării în vigoare a prezentei legi, următoarele categorii de pensii, stabilite pe baza legislației anterioare, devin pensii în înțelesul Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare: [...]”

h) pensiile de serviciu ale personalului Curții de Conturi.”;

— Art. 3: „(1) Pensiile prevăzute la art. 1, stabilite potrivit prevederilor legilor cu caracter special, convenite sau aflate în plată, se recalculează prin determinarea punctajului mediu anual și a cuantumului fiecărei pensii, utilizând algoritmul de calcul prevăzut de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În situația pensiilor dintre cele prevăzute la alin. (1), care au fost stabilite în baza legilor speciale, pensia din sistemul public se determină considerându-se a fi îndeplinite condițiile de acordare prevăzute de Legea nr. 19/2000, cu modificările și completările ulterioare.

(3) În termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi, se elaborează metodologia de recalculare a

pensiilor prevăzute la art. 1, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului.”

Autorul excepției susține, în esență, că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 15 alin. (2) privind principiul neretroactivității legii, art. 16 privind egalitatea în drepturi, art. 44 privind dreptul de proprietate privată și art. 47 privind nivelul de trai.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele:

I. Nu se poate reține punctul de vedere al Guvernului în sensul că excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă, întrucât, chiar dacă operațiunea de transformare a pensiilor speciale în pensii contributive a fost realizată, Legea nr. 119/2010 continuă să producă efecte juridice directe pentru perioada 3 iulie—31 decembrie 2010 și indirecte/subsecvente pentru perioada de după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 852 din 20 decembrie 2010. Astfel, legea criticată nu și-a epuizat efectele juridice, Curtea arătând, în Decizia nr. 1.237 din 6 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 24 noiembrie 2010, că viitoarea Lege nr. 263/2010 nu are caracter novator față de cadrul legal consacrat prin Legea nr. 119/2010; așadar, o eventuală neconstituționalitate a Legii nr. 119/2010, coroborată cu neconstituționalitatea dispozițiilor abrogatoare — care, de principiu, au caracter constatat — cuprinse în Legea nr. 263/2010 referitoare la textele legale care vizau pensii de serviciu, are drept rezultat repunerea în plată a pensiei speciale existente anterior Legii nr. 119/2010.

În aceste condiții, ținând cont și de Decizia Curții Constituționale nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, excepția de neconstituționalitate urmează să fie analizată pe fond.

II. Prin Decizia nr. 871 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, Curtea a statuat că, „potrivit art. 49 alin. (4) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 282 din 29 aprilie 2009, «Persoanele care au îndeplinit funcția de consilier de conturi pe durata unui mandat complet beneficiază, la data pensionării, de pensie de serviciu, în cuantumul prevăzut de lege pentru magistrați». Această trimitere la cuantumul pensiei de serviciu a magistraților, prevăzută de Legea nr. 94/1992, este de natură a indica faptul că, în temeiul art. 1 și 12 din lege, atât timp cât pensiile magistraților, atât ca natură, cât și cuantum, vor intra în sfera de incidență a Legii nr. 19/2000, același lucru se va întâmpla și cu pensiile de serviciu ale consilierilor de conturi. *Ad similibus*, a se vedea, spre exemplu, situația auditorilor publici externi din cadrul Curții de Conturi, care beneficiază de pensie de serviciu în cuantumul prevăzut funcționarilor publici parlamentari”.

Curtea a mai arătat că ar fi inadmisibil ca, practic, cel asimilat să beneficieze în continuare de cuantumul pensiei de serviciu al celui la care a fost asimilat, în condițiile în care acesta din urmă nu mai beneficiază de același cuantum sau natură a pensiei, ci a intrat în sfera sistemului general de pensionare. În situația specială a personalului Curții de Conturi, Curtea a observat că eliminarea pensiilor de serviciu ale acestuia cuprinde pensiile de serviciu ale consilierilor de conturi, pe cele ale auditorilor externi și ale oricăror persoane care sunt salariați/membri în cadrul Curții de Conturi. În acest sens, s-a arătat că o atare operațiune vizează întreg personalul Curții de Conturi cuprins la

cap. V din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, intitulat *Numirea și statutul personalului Curții de Conturi* (art. 46—57 din lege). Or, din personalul Curții de Conturi fac parte, potrivit reglementărilor legale menționate, atât consilierii de conturi, auditorii publici externi, personalul de specialitate al Curții, cât și ceilalți angajați ai acestei instituții, indiferent de statutul lor socioprofesional.

Astfel, Curtea, în conformitate cu principiul *accessorium sequitur principale*, a arătat că trebuie aplicat același tratament juridic personalului asimilat magistraților în privința dreptului legal la pensie specială cu personalul la care au fost asimilați, întrucât, în caz contrar, s-ar ajunge la situații inadmisibile, contrare art. 16 din Constituție.

III. Față de situația constatată prin decizia menționată, Curtea observă faptul că instanța constituțională, printr-o decizie ulterioară, și anume Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, a constatat că eliminarea pensiei de serviciu a judecătorilor, procurorilor și judecătorilor, respectiv magistraților-asistenți ai Curții Constituționale este neconstituțională, întrucât încalcă principiul independenței justiției, prevăzut de art. 124 din Constituție. Curtea a stabilit că „statutul constituțional al magistraților — statut dezvoltat prin lege organică și care cuprinde o serie de incompatibilități și interdicții, precum și responsabilitățile și riscurile pe care le implică exercitarea acestor profesii — impune acordarea pensiei de serviciu ca o componentă a independenței justiției, garanție a statului de drept, prevăzut de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală”.

IV. În aceste condiții, în prezenta cauză, Curtea va analiza dacă personalul Curții de Conturi urmează să beneficieze de același tratament juridic, respectiv dacă statutul lor reclamă un tratament juridic identic cu cel al magistraților în privința pensiei de serviciu.

În primul rând, Curtea observă că noțiunea de „personal al Curții de Conturi” a fost analizată explicit de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 871 din 25 iunie 2010; astfel, în redactarea Legii nr. 94/1992, reprezintă *personal al Curții de Conturi* atât consilierii de conturi, auditorii publici externi, personalul de specialitate al Curții, cât și ceilalți angajați ai acestei instituții, indiferent de statutul lor socioprofesional, **deși consilierii de conturi au atât o altă reglementare constituțională și legală, cât și un statut juridic diferit în raport cu celelalte categorii de personal existente la nivelul Curții de Conturi.**

În al doilea rând, prin decizia menționată, în privința pensiei de serviciu, Curtea Constituțională nu avea competența de a face nicio deosebire în cadrul personalului Curții de Conturi atât timp cât personalul la care se asimila în final regimul lor juridic — magistrații — înceta să mai beneficieze de pensie de serviciu.

În al treilea rând, Curtea observă că, după adoptarea Deciziei nr. 873 din 25 iunie 2010, din punct de vedere constituțional, se deschide posibilitatea de a aprecia dacă există o similitudine între statutul constituțional și legal al magistraților și cel al altor categorii socioprofesionale, fapt ce le-ar îndritui pe acestea din urmă sau unele dintre acestea la încasarea unei pensii speciale similar magistraților.

În al patrulea rând, Curtea reține că analiza sa urmează să țină cont de faptul că autorul excepției a exercitat funcția de auditor public extern în cadrul Curții de Conturi.

Pornind de la aceste aspecte, Curtea constată că, în privința auditorilor publici externi, considerentele care au stat la baza Deciziei nr. 871 din 25 iunie 2010, cu corectivul adus prin

Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010, își mențin pe deplin valabilitatea.

Astfel, conformându-se dispozițiilor art. 15 alin. (2) din Constituție, textele de lege criticate afectează pensiile speciale doar pe viitor, și numai în ceea ce privește cuantumul acestora. Celelalte condiții privind acordarea acestora, respectiv stagiul efectiv de activitate în acea profesie și vârsta eligibilă nu sunt afectate de noile reglementări. De asemenea, soluția legislativă criticată nu se răsfrânge asupra prestațiilor deja obținute anterior intrării sale în vigoare, care constituie *facta praeterita*.

Având în vedere că pensiile speciale nu reprezintă un privilegiu, ci au o justificare obiectivă și rațională, Curtea a considerat că acestea pot fi eliminate doar dacă există o rațiune, o cauză suficient de puternică spre a duce în final la diminuarea prestațiilor sociale ale statului sub forma pensiei. Or, această rațiune este reprezentată de necesitatea reformării sistemului de pensii, reechilibrarea sa, eliminarea inechităților existente în sistem și, nu în ultimul rând, situația de criză economică și financiară cu care se confruntă statul, deci atât bugetul de stat, cât și cel al asigurărilor sociale de stat. Astfel, eliminarea pensiilor speciale nu poate fi considerată ca fiind arbitrară; de asemenea, Curtea a observat că măsura criticată nu impune o sarcină excesivă asupra destinatarilor ei, ea aplicându-se tuturor pensiilor speciale, nu selectiv, și nu prevede diferențieri procentuale pentru diversele categorii cărora i se adresează pentru a nu determina ca una sau alta să suporte mai mult ori mai puțin măsura de reducere a venitului obținut dintr-o atare pensie.

Curtea a mai statuat că partea necontributivă a pensiei de serviciu, chiar dacă poate fi încadrată, potrivit interpretării pe care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dat-o art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în noțiunea de „bun”, ea reprezintă totuși, din această perspectivă, un drept câștigat numai cu privire la prestațiile de asigurări sociale realizate până la data intrării în vigoare a noii legi, iar suprimarea acestora pentru viitor nu are semnificația exproprierii.

Curtea a arătat în privința pretensei încalcării a art. 47 din Constituție că drepturile rezultate din actul de pensionare sunt previzibile, și anume îndrituirea persoanei la cuantumul aferent pensiei din sistemul ordinar de pensionare, restul cuantumului pensiei (cea suplimentară) fiind supus elementelor variabile amintite mai sus, și anume optica legiuitorului și resursele financiare ale statului care pot fi alocate în această direcție.

Întrucât nu au intervenit elemente noi de natură a determina reconsiderarea jurisprudenței Curții, considerentele și soluția pronunțată își mențin valabilitatea și în prezenta cauză.

V. Distinct de cele reținute de Curte în decizia menționată, se observă că și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, spre exemplu, în hotărârile din 8 decembrie 2009 și 31 mai 2011, pronunțate în cauzele *Muñoz Diaz împotriva Spaniei, paragraful 44*, respectiv *Maggio și alții împotriva Italiei, paragraful 55*, a reiterat jurisprudența sa cu privire la faptul că drepturile decurgând din sistemul de asigurări sociale sunt drepturi patrimoniale protejate de art. 1 din Protocolul adițional la Convenție, dar acest lucru **nu înseamnă că implică un drept la dobândirea proprietății sau la o pensie într-un anumit cuantum** (a se vedea, în același sens, și hotărârile din 12 octombrie 2004 și 28 septembrie 2004, pronunțate în cauzele *Kjartan Asmundsson împotriva Islandei, paragraful 39*, respectiv *Kopecký împotriva Slovaciei, paragraful 35*). Reducerea sau încetarea plății unui anumit cuantum al beneficiului acordat

poate constitui o intervenție în privința bunului ce trebuie justificată (*Maggio și alții împotriva Italiei, paragraful 58*). Curtea a arătat că sistemul de securitate socială este expresia solidarității societății în raport cu membrii săi vulnerabili (*Maggio și alții împotriva Italiei, paragraful 61*), aspect esențial pe care Curtea de la Strasbourg l-a luat în seamă atunci când a analizat dacă restrângerea adusă implica o sarcină individuală excesivă. Curtea a mai arătat că statele au o marjă largă de apreciere atunci când reglementează sistemul de pensii (paragraful 63) și că **scăderea cuantumului pensiei cu aproape 50% nu este de natură să știrbească esența dreptului la pensie, reclamantul fiind deci obligat să suporte o scădere rezonabilă și proporțională** (paragrafele 62 și 63). Nu în ultimul rând, din paragraful 63 al hotărârii reiese că o reducere a cuantumului pensiei în vederea egalizării unor stări de fapt existente este de dorit, respectiv acordarea unui cuantum al pensiei în funcție de contribuțiile vărsate, și nu în funcție de cuantumul concret al salariului (*sistem contributiv versus sistem retributiv*); în aceste condiții, pierderea parțială a unei părți din pensie nu este o sarcină individuală excesivă (paragraful 63).

Și în România se constată că eliminarea pensiilor de serviciu nu a reprezentat o sarcină individuală excesivă, această sarcină fiind suportată de cvasimajoritatea personalului care beneficia de astfel de pensii în egală măsură. Ajustarea dictată de principiul contributivității nu numai că elimină un beneficiu suplimentar acordat unor angajați, dar îi integrează pe cvasimajoritatea acestora într-un sistem unic de pensii publice. Totodată, conform jurisprudenței Curții, dreptul la pensie nu este afectat decât atunci când este redusă pensia contributivă (a se vedea Decizia nr. 872 și Decizia nr. 874 din 25 iunie 2010, publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010); or, în cauza de față, nu se pune o atare problemă, pensia contributivă nefiind în niciun fel afectată sau restrânsă.

În fine, Curtea reține că dispozițiile procedurale cuprinse la art. 3 din Legea nr. 119/2010 nu încalcă cu nimic textele constituționale invocate, ele reprezentând prevederi de natură tehnică, legiuitorul fiind îndrituit să stabilească modalitatea concretă de calcul a noilor pensii prin trimiterea generală pe care o face la principiile fostei Legi nr. 19/2000 — în prezent trimiterea, desigur, vizează Legea nr. 263/2010.

Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 lit. h) și art. 3 din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, excepție ridicată de Ion Mușat în Dosarul nr. 11.642/118/2010 al Tribunalului Constanța — Secția civilă.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 29 septembrie 2011.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent-șef,
Benke Károly

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 297**

din 27 martie 2012

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 lit. h) din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor și art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice

Augustin Zegrean	— președinte
Aspazia Cojocaru	— judecător
Acsinte Gaspar	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Iulia Antoanella Motoc	— judecător
Ion Predescu	— judecător
Puskás Valentin Zoltán	— judecător
Tudorel Toader	— judecător
Benke Károly	— magistrat-asistent-șef

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu-Daniel Arcer.

Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, excepție ridicată de Florea Mitroi în Dosarul nr. 48.175/3/2010 al Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale și care formează obiectul Dosarului nr. 1200D/2011.

La apelul nominal se prezintă personal autorul excepției, asistat de avocat Lucian Bolcaș din cadrul Baroului București, și lipsește cealaltă parte, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

Magistrat-asistent-șef referă asupra faptului că dezbaterile inițiale au avut loc la data de 24 ianuarie 2012 și au fost consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când Curtea, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul dispozițiilor art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, a dispus amânarea pronunțării pentru data de 7 februarie 2012. La această dată, având în vedere imposibilitatea constituirii legale a completului de judecată potrivit art. 58 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 47/1992, Curtea a dispus, în temeiul art. 57 din Legea nr. 47/1992, amânarea pronunțării pentru data de 28 februarie 2012, când, pentru același motiv, a dispus amânarea pronunțării pentru data de 6 martie 2012 și, ulterior, pentru data de 7 martie 2012. La această ultimă dată, Curtea, având în vedere necesitatea lămuririi suplimentare a unor aspecte, în temeiul dispozițiilor art. 58 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, a dispus redeschiderea dezbaterilor.

Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului părții prezente, care solicită admiterea excepției. Învederează faptul că pensiile de serviciu sunt pensii profesionale, iar acordarea acestora ilustrează apartenența la o anumită categorie profesională, care își desfășoară activitatea în anumite condiții predeterminate. Asimilarea prevăzută de textul constituțional între magistrați și consilierii de conturi nu constituie un artificiu legislativ doar pentru a lega o categorie socioprofesională de alta, ci determină încadrarea ambelor categorii într-un grup determinat. Consideră că discriminarea poate exista numai în cadrul unui grup, care, în speță, este format atât din magistrați, cât și din consilieri de conturi, din

moment ce condițiile de numire, incompatibilitățile și trăsăturile specifice exercitării profesiei sunt similare. Or, prin eliminarea pensiilor de serviciu ale consilierilor de conturi se creează automat un tratament juridic diferit în privința unei categorii socioprofesionale care face parte din același grup.

Reprezentantul Ministerului Public solicită respingerea excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, invocând atât jurisprudența Curții Constituționale, cât și Decizia de admisibilitate din 7 februarie 2012, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauzele conexe *Ana Maria Frimu, Judita Vilma Timár, Edita Tankó, Márta Molnár și Lucia Ghețu împotriva României*.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

Prin Încheierea din 23 septembrie 2011, pronunțată în Dosarul nr. 48.175/3/2010, **Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice**, excepție ridicată de Florea Mitroi într-o cauză având ca obiect anularea deciziei de recalculare a pensiei în baza Legii nr. 119/2010, menținerea deciziei prin care i s-a stabilit dreptul la o pensie de serviciu, precum și restituirea sumelor reținute nelegal și neconstituțional ca urmare a emiterii deciziei de recalculare.

În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată că, datorită similitudinii de statut juridic dintre consilierii de conturi și magistrați, exprimat prin existența unor incompatibilități și obligații reglementate la nivel atât constituțional, cât și legal, primii beneficiau de pensie de serviciu potrivit reglementărilor legale aplicabile magistraților. În urma adoptării Legii nr. 119/2010 și, ulterior, a Legii nr. 263/2010, a fost anulat dreptul consilierilor de conturi de a beneficia de pensie de serviciu, în timp ce judecătorilor li s-a menținut în continuare acest drept. În consecință, se apreciază că prevederile legale criticate înfrâng principiul constituțional al egalității în drepturi.

Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, contrar art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, nu și-a exprimat opinia asupra excepției de neconstituționalitate formulate.

Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

Avocatul Poporului menționează că art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010 a format obiectul unei excepții de

neconstituționalitate ridicate direct de această instituție și a atașat adresa prin care a ridicat excepția menționată.

Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile reprezentantului autorului excepției, notele scrise depuse, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum a fost formulat, îl constituie dispozițiile art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 852 din 20 decembrie 2010. Curtea observă că, din motivarea excepției de neconstituționalitate, transpare în mod clar intenția autorului acesteia de a contesta „*anularea dreptului [său – s.n.] la pensia de serviciu*”. Mai mult, astfel cum rezultă din cererea de chemare în judecată, autorul excepției de neconstituționalitate, consilier de conturi, prin chiar petitul acesteia, solicită obligarea părâtei, respectiv a Casei de Pensii a Municipiului București, la anularea deciziei de recalculare a pensiei speciale emise în baza Legii nr. 119/2010, decizie pe care o consideră nelegală și neconstituțională. Dincolo de aspectele de legalitate invocate, Curtea reține că autorul excepției este nemulțumit de faptul că nu mai are dreptul la acordarea pensiei de serviciu; or, acest drept, în privința consilierilor de conturi, a fost eliminat tocmai prin Legea nr. 119/2010, respectiv art. 1 lit. h) al acestei legi. Prin urmare, deși ridică excepția de neconstituționalitate, în mod formal, numai în raport cu dispozițiile art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010, intenția sa reală este aceea de a beneficia din nou de pensia de serviciu reglementată anterior datei de 3 iulie 2010 de Legea nr. 94/1992, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 282 din 29 aprilie 2009. În acest caz, devin aplicabile constatările Curții Constituționale din Decizia nr. 775 din 7 noiembrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.006 din 18 decembrie 2006, potrivit cărora Curtea Constituțională trebuie să țină cont de voința reală a părții care a ridicat excepția de neconstituționalitate; în caz contrar, Curtea ar fi ținută de un criteriu procedural strict formal, respectiv indicarea formală de către autorul excepției a textului legal criticat; de altfel, Curtea, prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, s-a pronunțat în sensul eliminării unei condiții procedurale pur formale, respectiv cerința ca textul criticat să fie în vigoare, care împiedică realizarea finalității controlului de constituționalitate, respectiv asigurarea supremației Constituției. Or, determinarea obiectului excepției de neconstituționalitate este o operațiune care, pe lângă existența unor condiționări formale inerente ce incumbă în sarcina autorului acesteia, poate necesita și o apreciere obiectivă a Curții Constituționale, având în vedere finalitatea urmărită de autor prin ridicarea excepției. O atare concepție se impune tocmai datorită caracterului concret al controlului de constituționalitate exercitat pe cale de excepție.

Instanța constituțională, prin Decizia nr. 1.237 din 6 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 785 din 24 noiembrie 2010, a reținut că pensiile de

serviciu au fost eliminate și integrate sistemului public de pensii prin Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 441 din 30 iunie 2010. Curtea a mai reținut că abrogările prevăzute de art. 196 din Legea nr. 263/2010 nu constituie decât o operațiune tehnico-legislativă de corelare a prevederilor actului normativ adoptat cu cele existente în alte legi ce reglementează pensiile speciale, respectiv alte măsuri în domeniul pensiilor. În aceste condiții, Curtea a constatat că Legea nr. 263/2010 nu are caracter novator și nu aduce nicio modificare sau un element nou în raport cu cadrul legal consacrat odată cu apariția Legii nr. 119/2010.

Având în vedere cele de mai sus, Curtea observă că intenția autorului excepției vizează constatarea coroborată a neconstituționalității dispozițiilor art. 1 lit. h) din Legea nr. 119/2010 și art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010 în privința consilierilor de conturi. A constata doar neconstituționalitatea art. 1 lit. h) din Legea nr. 119/2010 ar însemna acordarea unui efect novator art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010, ceea ce, pe de o parte, ar contrazice Decizia nr. 1.237 din 6 octombrie 2010, iar, pe de altă parte, nu ar fi de natură să repună în plată pensia de serviciu. De asemenea, constatarea neconstituționalității numai a dispozițiilor art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010 nu ar avea niciun efect asupra situației concrete a autorului excepției, pensia sa de serviciu neputând fi repusă în plată din moment ce Legea nr. 119/2010 ar fi în continuare în vigoare.

În consecință, Curtea, prin prisma considerațiilor expuse, reține că obiect al excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 1 lit. h) din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 441 din 30 iunie 2010, și ale art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 852 din 20 decembrie 2010. Acestea au următorul cuprins:

— Art. 1 lit. h): „*Pe data intrării în vigoare a prezentei legi, următoarele categorii de pensii, stabilite pe baza legislației anterioare, devin pensii în înțelesul Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare: [...]*

h) pensiile de serviciu ale personalului Curții de Conturi.”;

— Art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010: „*La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă: [...]*

j) art. 49 alin. (4) și art. 51 alin. (2) din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 282 din 29 aprilie 2009.”

Autorul excepției susține, în esență, că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 15 privind universalitatea, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi și art. 140 alin. (4) privind membrii Curții de Conturi. Totodată, în susținerea excepției sunt invocate dispozițiile art. 14 privind interzicerea discriminării din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și ale art. 1 din Protocolul adițional la Convenție. În fine, se arată că dispozițiile legale criticate nesocotesc deciziile Curții Constituționale nr. 1.094 din 15 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 721 din 23 octombrie 2008, și nr. 873 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010.

Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele:

I. Prin Decizia nr. 871 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, Curtea a constatat că, **potrivit art. 49 alin. (4) din Legea**

nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 282 din 29 aprilie 2009, „Persoanele care au îndeplinit funcția de consilier de conturi pe durata unui mandat complet beneficiază, la data pensionării, de pensie de serviciu, în cuantumul prevăzut de lege pentru magistrați”. Această trimitere la cuantumul pensiei de serviciu a magistraților, prevăzută de Legea nr. 94/1992, este de natură a indica faptul că atât timp cât pensiile magistraților, atât ca natură, cât și din punctul de vedere al cuantumului, vor intra în sfera de incidență a prevederilor legale privind sistemul general de pensii publice, același lucru se va întâmpla și cu pensiile de serviciu ale consilierilor de conturi.

Curtea a mai constatat că ar fi inadmisibil ca, practic, cel asimilat să beneficieze în continuare de cuantumul pensiei de serviciu a celui la care a fost asimilat, în condițiile în care acesta din urmă nu mai beneficiază de același cuantum sau aceeași natură a pensiei, ci a intrat în sfera sistemului general de pensionare. În situația specială a personalului Curții de Conturi, Curtea a observat că eliminarea pensiilor de serviciu ale acestuia cuprinde pensiile de serviciu ale consilierilor de conturi, pe cele ale auditorilor publici externi și ale oricăror persoane care sunt salariați/membri în cadrul Curții de Conturi. În acest sens, s-a arătat că o atare operațiune vizează întreg personalul Curții de Conturi cuprins la cap. V din Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, intitulat *Numirea și statutul personalului Curții de Conturi* (art. 46—57 din lege). Or, din personalul Curții de Conturi fac parte, potrivit reglementărilor legale menționate, atât consilierii de conturi, auditorii publici externi, personalul de specialitate al Curții, cât și ceilalți angajați ai acestei instituții, indiferent de statutul lor socioprofesional.

Astfel, Curtea, în conformitate cu principiul *accessorium sequitur principale*, a arătat că trebuie aplicat același tratament juridic personalului asimilat magistraților în privința dreptului legal la pensie de serviciu cu cel acordat personalului la care au fost asimilați, întrucât, în caz contrar, s-ar ajunge la situații inadmisibile, contrare art. 16 din Constituție.

În consecință, Curtea, prin decizia menționată, a constatat constituționalitatea eliminării tuturor pensiilor de serviciu în raport cu criteriile formulate.

Față de situația reținută prin decizia menționată, Curtea, prin Decizia nr. 1.283 din 29 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 826 din 22 noiembrie 2011, a observat faptul că instanța constituțională, printr-o decizie ulterioară, și anume Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433 din 28 iunie 2010, a constatat că eliminarea pensiei de serviciu a judecătorilor, procurorilor și judecătorilor, respectiv magistraților - asistenți ai Curții Constituționale este neconstituțională, întrucât încalcă principiul independenței justiției, prevăzut de art. 124 din Constituție. Curtea a stabilit că „statutul constituțional al magistraților — statut dezvoltat prin lege organică și care cuprinde o serie de incompatibilități și interdicții, precum și responsabilitățile și riscurile pe care le implică exercitarea acestor profesii — impune acordarea pensiei de serviciu ca o componentă a independenței justiției, garanție a statului de drept, prevăzută de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală”.

În aceste condiții, Curtea, prin Decizia nr. 1.283 din 29 septembrie 2011, a analizat dacă personalul Curții de Conturi urmează să beneficieze de același tratament juridic, respectiv dacă statutul acestuia reclamă un tratament juridic identic cu cel al magistraților în privința pensiei de serviciu.

În primul rând, Curtea a reținut că noțiunea de „personal al Curții de Conturi” a fost analizată explicit de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 871 din 25 iunie 2010; astfel, în

redactarea Legii nr. 94/1992, reprezintă personal al Curții de Conturi atât consilierii de conturi, auditorii publici externi, personalul de specialitate al Curții, cât și ceilalți angajați ai acestei instituții, indiferent de statutul lor socioprofesional, deși consilierii de conturi au atât o altă reglementare constituțională și legală, cât și un statut juridic diferit în raport cu celelalte categorii de personal existente la nivelul Curții de Conturi.

În al doilea rând, prin decizia menționată, în privința pensiei de serviciu, Curtea Constituțională a reținut că nu avea competența de a face nicio deosebire în cadrul personalului Curții de Conturi atât timp cât personalul la care se asimila în final regimul lor juridic — magistrații — înceta să mai beneficieze de pensie de serviciu.

În al treilea rând, Curtea a constatat că, după adoptarea Deciziei nr. 873 din 25 iunie 2010, din punct de vedere constituțional, s-a deschis posibilitatea de a aprecia dacă există o similitudine între statutul constituțional și legal al magistraților și cel al altor categorii socioprofesionale, fapt ce le-ar îndritui pe acestea din urmă sau unele dintre acestea la încasarea unei pensii de serviciu similar magistraților.

În al patrulea rând, prin Decizia nr. 1.283 din 29 septembrie 2011, Curtea a reținut că autorul excepției a exercitat funcția de auditor public extern în cadrul Curții de Conturi, ceea ce, în final, a și atras concluzia potrivit căreia, în privința auditorilor publici externi, considerentele care au stat la baza Deciziei nr. 871 din 25 iunie 2010, cu corectivul adus prin Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010, își mențin pe deplin valabilitatea.

În dosarul de față, Curtea reține că autorul excepției este o persoană care a exercitat funcția de consilier de conturi în cadrul Curții de Conturi, și nu funcția de auditor public extern. În consecință, având în vedere cele de mai sus, Curtea urmează a analiza dacă există o similitudine între statutul constituțional și legal al consilierilor de conturi și cel al magistraților; în cazul constatării existenței unei asemenea similitudini, consilierii de conturi urmează a beneficia de un tratament juridic similar cu magistrații în privința acordării beneficiului pensiei de serviciu.

II. Prin Decizia nr. 1.283 din 29 septembrie 2011, Curtea a statuat: „**Consilierii de conturi au atât o altă reglementare constituțională și legală, cât și un statut juridic diferit în raport cu celelalte categorii de personal existente la nivelul Curții de Conturi**”.

Pornind de la acest ultim aspect, Curtea constată că, de principiu, considerentele care au fundamentat Decizia nr. 873 din 25 iunie 2010 se aplică, în mod corespunzător, și consilierilor de conturi. Prin această decizie Curtea a stabilit că statutul constituțional al magistraților — statut dezvoltat prin lege organică și care cuprinde o serie de incompatibilități și interdicții, precum și responsabilitățile și riscurile pe care le implică exercitarea acestor profesii — impune acordarea pensiei de serviciu ca o componentă a independenței justiției, garanție a statului de drept, prevăzută de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală. Curtea a constatat, printre altele, că, dispozițiile cap. II din Legea nr. 303/2004 stabilesc o serie de incompatibilități și interdicții pentru judecători, cum ar fi: interzicerea desfășurării de activități comerciale, de activități de arbitraj în litigii civile, comerciale sau de altă natură, interzicerea dobândirii calității de asociat sau de membru în organele de conducere, administrare sau control la societăți civile, societăți comerciale, inclusiv bănci sau alte instituții de credit, societăți de asigurare ori financiare, companii naționale, societăți naționale sau regii autonome, a calității de membru al unui grup de interes economic; nu pot face parte din partide sau formațiuni politice și nici să desfășoare sau să participe la activități cu caracter politic; sunt obligați ca în exercitarea atribuțiilor să se

abțină de la exprimarea sau manifestarea, în orice mod, a convingerilor lor politice; nu își pot exprima public opinia cu privire la procese aflate în curs de desfășurare sau asupra unor cauze cu care a fost sesizat parchetul; nu pot să dea consultații scrise sau verbale în probleme litigioase, chiar dacă procesele respective sunt pe rolul altor instanțe sau parchete decât acelea în cadrul cărora își exercită funcția și nu pot îndeplini orice altă activitate care, potrivit legii, se realizează de avocat etc.

Prin Decizia nr. 1.094 din 15 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 721 din 23 octombrie 2008, Curtea a reținut că membrii Curții de Conturi sunt independenți în exercitarea mandatului lor și inamovibili pe toată durata acestuia; sunt supuși incompatibilităților prevăzute de lege pentru judecători; nu pot face parte din partidele politice sau să desfășoare activități publice cu caracter politic; le este interzisă exercitarea, direct sau indirect, a activităților de comerț, participarea la administrarea ori conducerea unor societăți comerciale sau civile și nu pot fi experți ori arbitri desemnați într-un arbitraj. Curtea a constatat că și consilierii de conturi au incompatibilitățile prevăzute pentru judecători la art. 125 alin. (3) din Constituție, potrivit căruia „Funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior”. Totodată, Curtea, observând că atât consilierii de conturi, cât și judecătorii sunt independenți în exercitarea funcției, respectiv a mandatului lor și inamovibili pe durata exercitării acestora a concluzionat că **statutul consilierilor de conturi este similar cu cel al judecătorilor**, fapt care justifică acordarea consilierilor de conturi a unei pensii de serviciu similar judecătorilor.

Așadar, Curtea constată că asimilarea consilierilor de conturi, sub aspectul incompatibilităților, cu magistrații este realizată printr-o normă de rang constituțional, aspect decisiv în analiza Curții. În consecință, Curtea reține că statutul consilierilor de conturi reclamă același tratament cu cel al judecătorilor sub aspectul modului de stabilire a cuantumului pensiei, dar nu și sub cel al condițiilor necesare a fi întrunite pentru a se putea emite decizia de pensionare, legiuitorul fiind liber să stabilească atât criteriile, cât și condițiile de pensionare. Însă legiuitorul nu are nicio marjă de apreciere în privința modului de stabilire a cuantumului pensiei consilierilor de conturi, mod care trebuie să fie identic cu cel aplicabil judecătorilor. Faptul că textele legale criticate stabilesc un alt mod de calcul al cuantumului pensiei consilierilor de conturi față de cel al judecătorilor este de natură a încălca dispozițiile art. 16 alin. (1) și art. 140 alin. (4) din Constituție. În acest sens, este încălcat și art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, întrucât există o diferență de tratament juridic între persoane aflate în situații analoage sau similare (consilieri de conturi — judecători) — a se vedea, în sensul aplicabilității art. 14 din Convenție în privința sistemelor de asigurare socială, și Hotărârea din 25 octombrie 2011, pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Cauza *Valkov și alții împotriva Bulgariei*, paragraful 116.

III. Prin Decizia nr. 1.283 din 29 septembrie 2011, Curtea a observat că și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, spre exemplu, în hotărârile din 8 decembrie 2009 și 31 mai 2011, pronunțate în cauzele *Muñoz Diaz împotriva Spaniei*, paragraful 44, respectiv *Maggio și alții împotriva Italiei*, paragraful 55, **a reiterat jurisprudența sa cu privire la faptul că drepturile decurgând din sistemul de asigurări sociale sunt drepturi patrimoniale protejate de art. 1 din Protocolul adițional la Convenție, dar acest lucru nu înseamnă că implică un drept la dobândirea proprietății sau la o pensie într-un anumit quantum** (a se vedea, în același sens, și hotărârile din 12 octombrie 2004

și 28 septembrie 2004, pronunțate în cauzele *Kjartan Asmundsson împotriva Islandei*, paragraful 39, respectiv *Kopecky împotriva Slovaciei*, paragraful 35). **Totodată, prin Decizia Curții Europene a Drepturilor Omului din 7 februarie 2012**, pronunțată în cauzele conexe nr. 45.312/11, nr. 45.581/11, nr. 45.583/11, 45.587/11 și nr. 45.588/11 — *Ana Maria Frimu, Judita Vilma Timár, Edita Tankó, Márta Molnár și Lucia Ghețu împotriva României* (paragrafele 40—48), **s-a arătat că integrarea pensiilor de serviciu în sistemul general de pensii, chiar dacă acest lucru presupune o diminuare a cuantumului pensiei acordate cu 70%, nu aduce atingere art. 1 din Protocolul adițional la Convenție.**

Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 871 din 25 iunie 2010, a mai statuat că partea necontributivă a pensiei de serviciu, chiar dacă poate fi încadrată, potrivit interpretării pe care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dat-o art. 1 din primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în noțiunea de „bun”, reprezintă totuși, din această perspectivă, un drept câștigat numai cu privire la prestațiile de asigurări sociale realizate până la data intrării în vigoare a noii legi, iar suprimarea acestora pentru viitor nu are semnificația expropriării.

Mai mult, prin Decizia nr. 1.284 din 29 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 838 din 25 noiembrie 2011, sau Decizia nr. 977 din 12 iulie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 711 din 10 octombrie 2011, a statuat: „**Cuquanturile viitoare ale pensiilor aflate în plată nu pot fi subsumate unui drept de proprietate pe care beneficiarul unei pensii l-ar avea. Cuantumul pensiei reprezintă un bun numai în măsura în care acesta a devenit exigibil.**”

În aceste condiții, nu se poate constata o încălcare a dispozițiilor art. 1 din Protocolul adițional la Convenție.

IV. Referitor la cererea reprezentantului autorului excepției de neconstituționalitate formulată oral în fața Curții Constituționale în ședința publică din 24 ianuarie 2012 și reținută în încheierea pronunțată la acea dată, prin care se solicită extinderea obiectului excepției și cu privire la dispozițiile art. 196 lit. b)—i, k) și l) din Legea nr. 263/2010, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor art. 31 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, în caz de admitere a excepției se va pronunța și asupra constituționalității altor prevederi din actul atacat, de care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate prevederile menționate în sesizare. Având în vedere această prevedere legală, **Curtea constată că situația personală a autorului excepției, consilier de conturi, nu justifică extinderea controlului Curții cu privire la aceleași măsuri de recalculare a pensiilor de serviciu, dar care vizează alte categorii socioprofesionale.** Prin urmare, textul legal constatat ca fiind neconstituțional, nefiind nici cauza și nici efectul dispozițiilor art. 196 lit. b)—i, k) și l) din Legea nr. 263/2010 nu se află într-o relație intrinsec legată de acestea; așadar, Curtea nu va putea face aplicarea art. 31 alin. (2) din Legea nr. 47/1992.

V. Având în vedere cele expuse, Curtea reține că sunt încălcate prevederile art. 16 alin. (1) și art. 140 alin. (4) din Constituție, precum și ale art. 14 din Convenție, ceea ce duce la concluzia potrivit căreia dispozițiile art. 1 lit. h) din Legea nr. 119/2010 și ale art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010 sunt neconstituționale în măsura în care se aplică și consilierilor de conturi.

Devin astfel aplicabile considerentele din Decizia nr. 1.283 din 29 septembrie 2011, Decizia nr. 1.284 din 29 septembrie 2011, Decizia nr. 1.285 din 29 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 828 din 23 noiembrie 2011, și Decizia nr. 1.286 din 29 septembrie 2011, publicată în

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 845 din 29 noiembrie 2011, potrivit căreia „o eventuală neconstituționalitate a Legii nr. 119/2010, coroborată cu neconstituționalitatea dispozițiilor abrogatoare — care, de principiu, au caracter constatat — cuprinse în Legea nr. 263/2010 referitoare la textele legale care vizau pensii de serviciu, are drept rezultat repunerea în plată a pensiei speciale existente anterior Legii nr. 119/2010”.

Curtea constată că, întrucât deciziile sale produc efecte numai pentru viitor, potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, cele stabilite prin prezenta decizie urmează a se aplica de către Casa Națională de Pensii Publice, prin casele județene de pensii, și casele sectoriale de pensii, de la data publicării deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României, Partea I; totodată, instanțele judecătorești vor aplica prezenta decizie

numai în cauzele pendinte la momentul publicării acesteia, cauze în care respectivele dispoziții sunt aplicabile, precum și în cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate până la data sus menționată, în această ultimă ipoteză, decizia pronunțată de Curtea Constituțională constituind temei al revizuirii potrivit art. 322 pct. 10 din Codul de procedură civilă.

În fine, Curtea reține că puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta. Astfel, atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor Curții Constituționale sunt general obligatorii, potrivit dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, și se impun cu aceeași forță tuturor subiectelor de drept.

Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Florea Mitroi în Dosarul nr. 48.175/3/2010 al Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale și constată că **dispozițiile art. 1 lit. h) din Legea nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor și art. 196 lit. j) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice sunt neconstituționale în măsura în care se aplică și consilierilor de conturi.**

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința publică din data de 27 martie 2012.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE,
AUGUSTIN ZEGREAN

Magistrat-asistent-șef, **Benke Károly**